

Izšla vsak torek, četrtek in soboto ob 4 popoldne. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. — Nefrankurna pisma se ne sprejemajo, rokopi se ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik Stefan Godina. — Lastnik konsorcij lista Edinosti. — Tisk tiskarne Edinost. — Naročnina znaša na mesec L 3.—, po leta L 16.— in celo leto L 30.—. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

Rojstni dan kralja Petra.

Včeraj je bil v Jugoslaviji naroden praznik; slavili so rojstni dan kralja Petra. V Trstu je bila v pravoslavni cerkvi velika slovesna služba božja, med katero je vihrala na poslopiju, kjer je nameščena jugoslovska delegacija, velika državna jugoslovska zastava.

Jugosloveni imenujejo Karagorgjeviče svoje vladarsko rodovino, narodno dinastijo. Če le kdaj v zgodovini, je pri njih ta naziv točen, o tem nam priča vsa njena slavna preteklost. Da so Karagorgjeviči narodna dinastija, s tem se ne misli samo, da so domačega, srbškega pokolenja, marveč s trpljenja, junaštva in požrtvovalnosti polno narodno zgodovino, da stoji v nje ospredju, med tistimi, ki so s svojo inicijativno gradili novo dobo življenja našega naroda. Zgodovina Karagorgjevičev je dobesedno zgodovina srbstva, zgodovina jugoslovenstva.

Karagorgjeviči so po svojem pokolenju iz črnohorskih gora. Tam v planinskem zapadnem delu polotoka je odnekad bival najboljši energičen svobodoljub in odopen srbski rod, ki je ustanovil prve večje državne organizacije in ki je turkumsko gospodarstvo stavil vedno največje ovire nasproti. Vedno pripravljen na upor zoper dušmanina Turka, se je z radostjo pridružil vsakomur, na katerega strani je upal doseči zopet narodno svobodo. Ko so kancem 17. in ponovno tekem 18. stoletja avstrijske čete v bojih s Turki prodirle precej daleč na jug, na zasluženo srbško ozemlje, so svobodoljubni srbski planinci brez oklevanja pograbili za orožje, nadejajoč se, da je prišla ura borbe za osvobodjenje. In tako so srbski prostovoljci dostikrat tvorili večino avstrijske vojsne sile v bojih s Turki. Teda avstrijske čete so se morale napovedi umakniti pred se vedno močnimi Turki, — za Srbe pa je nastopila težka doba krutega turškega maščevanja. Na tisoče in tisoče jih je bežalo iz svojih domovinišč ali preko meje v avstrijsko južnoosrsko in slavonsko ozemlje, ali pa v druge predele turške oblasti, kjer so se nepoznani naselili med ostalim prebivalstvom ter takorekoč zablitali sledove za seboj.

Med takimi družinami so bili tudi predniki Karagorgjevičev, ki so se izselili iz črnohorskih gora sredi 18. stoletja, bržkone za časa predzadnje vojne Avstrije s Turčijo l. 1737-1739. Naselili so se v Beogradske pašaliku — bilo je več bratov —, in sicer je oče Karagorgjevič ded Jovan v Sumandiji v selu Viševcu, njegovi bratje pa v bližnjih selih ob srednji Jasenici (rečici, ki se izteka v Moravo blizu Velike Plane). Karagorgjevič ded Jovan je imel dva sinova, Petra in Mirka. Petru se je dne 3. novembra 1752. rodil sin Jurij, ki je postal pravi ustanovitelj nove srbške svobode in takorekoč začetnik rodovine Karagorgjevičev. Vred konfliktov s Turki bi moral Jurijev oče Peter s svojo številno družino zbežati iz Viševca; bival je po dedje časa v okolnih selih, seleč se pomnovalo, dokler ni umrl, bržkone okrog l. 1781. Vdova Marica, Jurjeva mati, se je v drugič omožila v Topolu.

Toliko o predzgodovini Karagorgjevičev. Mladi Jurij je med tem dorastel sredi razmer, v kakršnih se je takrat nahajala Sumandija. Napetost med brezpravnim srbskim prebivalstvom in Turki-gospodarjalci je neprestano vedla do izbruhov; vlad Turkiški nasilnosti in prekipevajoče srbške odporosti se je množilo število onih, ki so utekali v gore ter iz gozdov in zasej neprestano napadali Turke. To hajduštvo je globoko poseglo v življenje neštevilnih srbskih družin, tako tudi v Jurjevo. Naposled se je umaknil čez Savo v Srem, ko pa je l. 1787. Avstrija v zvezi z Rusijo začela vojno zoper Turčijo in si je za borbo zoper Turke že prej z agitacijo iskala zaslambe v srbskem prebivalstvu, je Jurij z mnogimi drugimi Srbi vstopil v prostovoljski kor v avstrijski vojski ter se junaka boril s Turki. Tu se je dobro izvedel tudi v načinu rednega bojevanja — saj je postal pri tem podčašnik —, kar mu je pozneje za časa narodne borbe dobro služilo. Svištovski mir, ki so ga sklenili Avstrija l. 1791., ni izpolnil obljub, danih Srbom, ki so dobili le splošno amnestijo. Jurij se je vrnil s svojo družino v Sumandijo ter se nastanil v Topolu, kjer se je v sledečih letih mirno pečal s kmetijskimi posli. Ko pa so kmalu nato divji janičari začeli nove nezasišane grozovitosti po beogradske pašaliku in n. pr. sklenili popeljati vse imečnejše srbške prvake, tedaj se je Jurij postavil na čelo Srbom, ki so morali pred janičari trumoma bežati v gore. Tako se je začel l. 1804. veliki srbski upor zoper Turke, ki ga je vodil Jurij, srbško Džordže, po očetu Petrovič imenovan. Njegovo ime je zaslovelo po vsej Srbiji, med Turki pa je vzbujoval tak strah, da so ga imenovali Karagorgje, t. j. Črni Jurij, in to ime mu je ostalo. Po narodnem občutju so se njegovi sinovi in potomci imenovali Karagorgjeviči.

S tem se je začela velika srbška borba za svobodo, ki so jo dosegli Srbi po strašnih, dolgotrajnih bojih. Toda Karagorgje ni dočkal srečnega mira. Ko je prevzljala osvobodena Srbija prvo dobo svoje samostojnosti, se v njej razmere seveda niso mogle takoj urediti; posamezne rodovine so tekmovalje za prvenstvo. Poleg Karagorgjevičev je imela največjo veljavo rodovina Obrenovičev, ki so vladali najdalje v Srbiji. Karagorgjevin sin Aleksander je vladal v času od l. 1842. do 1858. Nato so prišli zopet na prestol Obrenoviči, ki so ostali do l. 1903. Tega leta so Srbi odstranili to dinastijo, ki se je zadnje čase preveč naslanjala na Avstrijo in na srbski prestol so poklicali Karagorgjeviča vnuka Petra, sedanjega sivolasa vladarja jugoslovske države.

Peter Karagorgjevič se je v mlajših letih osebno udeleževal borbe s Turki. Ko je v Bosni buknil upor zoper Turke, so hoteli srbskimi vstašem od vseh strani protovoljci na pomoč. Med njimi je bil tudi Peter Karagorgjevič, ki je na svoje stroške oborožil četo borilcev za svobodo ter v nevarnem četaskem boju pod imenom Peter Mrkonjić vodil borbo s Turki v Bosanski krajini.

Tako vidimo, da so Karagorgjeviči res s svojim delom, s svojo junasko požrtvovalnostjo, vodeli borbo za osvobodjenje, zaslužili, da so postali prva rodovina, dinastija, ki stoji na čelu ujedinjeni, osvobojeni kraljevini.

Regent In ljudstvo.

Mi vsi, ki smo v balkanskih vojnah videli začetek končnega osvobodjenja vseh Jugoslovenov v enotni državi pod dvoglavi belim orlom, mi vsi, ki smo po svojih skromnih močeh pomagali pri razdiranju habsburške monarchije, mi vsi, ki smo napredni avstrijske ječe, ko je počil na Vidov dan v Sarajevu strel kot znamenje prihajajoče svobode, mi vsi, ki smo se v vojni zarili kot tajni minerji v važne vojaške službe, mi vsi smo evdli, da mora priti dan, ko bo naš narod proslavil dinastijo Karagorgjevičev kot svojo osvoboditeljico in proklamirano lepše slavljenjsko bodočnosti. Tudi drugi, ki se niso mogli izpostavljal nevarnostim, če so hoteli obvarovati naš narod pred popolnim izkrcavljenjem, so slutili prihod nove velike dobe pod žezlom jugoslovskega kralja iz domače hiše Črne Djordja.

To naše pričiranje in te naše slutnje nas niso varale. Obisk prestolonaslednika v Sloveniji je pokazal, da je bilo naše delo smotrna priprava za udeležitev naših političnih ciljev. Sprejem Aleksandra Karagorgjeviča v Sloveniji je najslavnejše priznanje jugoslovske kraljevine s strani naroda. Tega dejstva ne more utajiti noben še tako načelni nasprotnik monarchizma. Naš narod ni videl v prestolonasledniku samo posebejne državne misli, kakor se poudarja z gotove strani, ampak tudi in predvsem svojega vladarja-osvoboditelja, ki bo branil nas in mi njega proti vsakemu zunanjemu in notranjemu sovražniku.

V veliko zadoščenje mi je, da sem mogel spremljati prestolonaslednika iz Ljubljane v Maribor in nazaj proti Beogradu. V zadoščenje tudi za vse tiste, ki jim ni bilo dano, da bi se mogli približati onemu, za katerega so delali in trpeli pod tujim jarmom.

Prestolonaslednikovo potovanje po Sloveniji je bilo znamenje, kakršnega se ni doživel noben vladar. Kakor v Ljubljani in na Gorenjskem, tako je tudi na Štajerskem našo ljudstvo izkazovalo svojo ljubezen do dinastije Karagorgjevičev. Če bi se prestolonaslednik ustavil povsod, kjer so mu priredili sprejem, bi potreboval najmanj par dni, ne pa kratak dopoldan, ki je bil določen za njegovo potovanje iz Ljubljane v Maribor. Tudi ni moglo popisati vsega, kar se je videlo, slišalo in občutilo ob vsej dolgi poti od Save pa do Drave. Popis vsega bi obsegal obširno knjigo, ki bi v mrtvih slikah in besedah pripovedovala vse ono, kar je doživel regent med svojim udanjem narodu. Toliko ljubezni in odkritosrčnosti se ni izrazilo nikdar naše ljudstvo nobenemu. Vse, kar se je storilo v pozdrav regentu, je izliv globoke ukoreninjenosti ljubezni do narodne vladajoče hiše.

Naše Sokolstvo, ki se je vedno borilo za idejo jugoslovenstva, ki je v najhujših časih avstrijske reakcije imelo pred očmi le svoj končni cilj, je bila hrbenica vsaj organiziranih in spontanih prireditelj v čast prestolonasledniku Aleksandru. Naše kmetstvo ljudstvo, o katerem so govorili, da se že ni uživalo v novo dobo, je sijajno manifestiralo svojo ljubezen do svojega prvega domačega vladarja. Manifestacije, ki se so vršile v krajih, skozi katere se je vozil regent, ne morejo biti naročene od zgornj in pri sedanjih političnih razmerah v Sloveniji se celo ne. Naše kmetstvo ljudstvo, ki je bilo vajeno slišati o svojih bivših vladarjih vse drugo kakor pa ono, kar bi moralo vedeti, je sprejelo kraljeviča Aleksandra na način, ki priča, da čuti naše ljudstvo krvno vez med vladarjem in seljkom. Kakšna zadovoljnost je odsevala iz obrazov naših kmetov, ko so čuli iz vladarjevih ust svojo lastno govornico! Ko se je regent v Celju precej oddaljil od svojega spremstva in je moral čakati na avtomobil, je pristopil k preprosti kmeti ženi in se razgovarjal z njo lepo po domače, da sta se razumela oba. Kak avstrijski car bi ji podaril cekin in jo vprašal po svojem tolmachu, kako se ji godi in zgodovina bi zabeležila nov dogodek v popularnosti habsburških trinogov. Naš kraljevič pa ne išče nobene popularnosti, ker mu je ni treba, ker si je osvojil že davno srca vseh Slovencev in vseh Slovenk.

burnim poskanjem. Med sviranje sokolske himne se je odpelel prestolonaslednik Aleksander dalje proti Beogradu.

Obisk v Sloveniji bo gotovo eden najlepših spominov v regentovem življenju. Kraljevič Aleksander nas je prav tako vzljubil kakor mi njega. Prepričan sem, da bi se naš narod maščeval nad vsakim, ki bi hotel s svojo protidržavno politiko omajati ljubezen našega ljudstva do svojega vladarja.

Ne selite se!

Velebite, valovito stejenje — Ljubim tvoje, to gole kamenje ...! —

Pesnik je povedal s temi besedami, da se ljubezen ne sme raztezati samo na plodne ravnine, ampak tudi na gole svoje skalovje! Se lepše je to napisal drug pesnik. Boljše so svoje in skalovite goljave — nego cvetna polja, po katerih se izprežaja tuje! Pa tudi tisto Predradovičevu poznamo: »Tudja mačka ljubi svoje, ne pozna je jade tvoje! Toda ljubav ljubi svoje!«

Ljubezen, ta povsem prirodna, nerazumljiva in nenadkriljiva sila, se uveljavlja pri vsem, kar se giblje, kar živi, kar obstoji. Ljubezen je tudi najrajneje in najresnejše čustvo, ki ogreva človeško srce, naj se že pojavlja v tej ali oni obliki, napram temu ali onemu bitju, živali, predmetu. Tu se omejuje na najmočnejšo, najsvetejšo ljubezen do velike in nenadmedne — Domovine! Priroda — ta velika in trdno ukoreninjena knjiga — seveda je treba znati citati v nji — nam podaja neizmerno množino sijajnih primerov, s katerimi moremo povsem enostavno dokazati vse tisto, kar smo omenjali v prejšnjem členu.

Cim pa je vse to v resnici tako, ali moremo mi delati izjemo v tem? Moremo-li mi prestopiti ta večni, neporušni zakon — zakon velike in matere vsakogar, prirode? Za tak prestopke bi nas grizla vest, mrzili bi nas — in to, se razume, s polno pravico — tisti, ki nečojno, ne morejo, ne smejo storiti tega; in proklamiraj bi nas naš mladi naraščaj! Mi torej ne moremo, ali, bolje rečeno, ne smemo prestopiti tega večnega zakona. Svojo ljubav napram našemu golemu kamenju, za katero je bilo doprinešnih neštevilno vsakovrstnih žrtev, posebno pa v zadnjih časih, žrtev, ki jih moremo s polno pravico imenovati žive: to ljubav ne-le, da smo dolžni gojiti jo in nositi v svojih srcih, marveč jo moramo dokazovati s besedo in delom, uveljavljati jo v najdovršeniji obliki. V domovini smo; ljubimo jo, čustvujemo zanjo; je torej povsem naravno, da moramo zanjo tudi delati — žrtvovati!

Ljubezen do rojstne grude izkazujemo v prvi vrsti v tem, da na tej grudi stojimo, kajti povsem jasno je, da bomo mogli edino le s svojo prisotnostjo delati za nje korist in dobrobit. Mnogo slučajev, splošnega zapuščanja rojstne grude treba, seveda, še opravičevati. Toda, če kdo svojvoljno, ali iz povsem malih in neznatnih vzrokov zapuščajo svoj rojstni kraj; je to greh, sramota, neodpusten naroden zločin. Bolj, nego kdaj potrebujemo skupnega in zločnega dela za vzbujanje in ohranjanje narodne zavednosti, za vcepljanje ljubavi v srca našega mladega naraščaja, in to prve resnične ljubezni do rojstne grude. Posvečamo torej to veliko in strogo pažno vzgoji naše mladine v čisto narodnem duhu. Ljubav je — kakor pravi veliki Rus Turgenjev — silneja od smrti in silneja od strahu pred smrtjo.

Vse, kar čuti z nami in za nas, mora biti prežeto od globokih, svetlih domovinskih čustev, čustev.

Na ta način se pripravimo za jačo in odpornejo borbo proti vsem navalom raznarodovanja, napenjanjem proti nam; odstranilj bomo polagoma mnoge nedostatke, a s premišljenim in edinstvenim nastopanjem ne le da popravimo in ublažimo dosedanje, da tako rečemo: obupno naše stanje, ampak izvajujemo ščasoma gotovo vse, kar nam pripada po pravici Boga velikega. Vse to se da doseči edino le pod povsem enostavnim in razumljivim pogojem, ki je: da ostanemo vsi kot eden, posebno pa in v prvi vrsti tisti, ki morda prvi mislijo na selitev, a ki so naravnost poklicani, da prednjačijo v vsem, ker se — z eno besedo — od njih pričakuje vse in vse!

»Pučki Prijatelj«.

Narodno predstavništvo.

BELGRAD, 10. 110. sejo narodnega predstavništva je otvoril podpredsednik dr. Ribar v četrtek ob 17. 20. Zapisnik zadnje seje se odobri. Poslanec Stanko Banić stavi na notranje ministrstva Davidoviča vprašanje zaradi naredb o sestavi selskih občin v Dalmaciji. — Minister za notranje posle Davidovič odgovarja, da še nima potrebnih informacij. — Poslanec J. Biamčini vpraša namestnika zunanjega ministra dr. Ninčiča, ali so mu znane nesporodnosti, ki jih italijanske oblasti vsak dan uganjajo v zasedenem ozemlju Dalmacije proti našemu narodu. Na koncu svojih izvajanj zahteva od naše vlade in naših vrlih, dobrih, blagih in plemenitih zaveznikov, naj odredijo, da se v Zadar pošlje oddelek ameriškega, angleškega ali vojaštva katere druge države, da štiti jugoslovskega življenja v zasedeni Dalmaciji. — Namestnik ministra za zunanja dela dr. Ninčič izjavlja, da vladi o vsem navedenem ni ničesar znano. Hkrati ugovarja proti ironičnemu nazivanju naših zaveznikov, kakor je to storil povsod. — Poslanec Biamčini se ne zadovoljava z odgovorom ministra in pravi, da namestnik zunanjega ministra gotovo ne more dobro slišati, ker je vendar navedel dovolj konkretnih primerov, ki jih že nekaj dni pripoveduje občini, ki so iz onih krajev dospeli v Belgrad. Vlada je dolžna in ima možnost, da se tudi preko svojih uradnih in neuradnih or-

ganov točno informira, kaj se dogaja v inozemstvu. Govornik obzvalje, da je minister na tak način odgovoril na njegovo vprašanje. Kar se tiče zaveznikov in ironije, veli govornik, da je ironija fin dim, skozi katerega se mu vsaka stvar vidi tako ali tako. — Poslanec Cobal stavlja na ministra za trgovino vprašanje zaradi ljubljanske oblačilnice in zaradi prepovedi uvoza in izvoza volne. — Minister dr. Ninčič navaja v tej stvari uradne podatke. V svojem nadaljnjem govoru brani načelnika in trgovinskem ministruvu Saviča, o katerem je poslanec Cobal v svojih izvajanjih dejal, da v njegovem oddelku nekaj ni v popolnem redu. Minister načelnika hvali, da je najpoštenjši in najspodbudnejši uradnik.

Zbornica preide nato na dnevni red, to je nadaljevanje debate o členu 6 in 11 zakona o volilnem redu, ki sta se vrnila odboru. Poročevalce prečita člen 6, po katerem dobi Belgrad 6, Zagreb 5 in Ljubljana s predmestji 4 poslance. V tej obliki je bil člen sprejet brez pripombe. Ravnotako je bil sprejet člen 11 v novi redakciji. — S tem je bilo prvo čitanje volilnega zakona končano. Podpredsednik dr. Ribar predlaga, da se odpravi drugo čitanje volilnega zakona dne 15. t. m. kar se sprejme. — Prihodnja seja zadržana narodnega predstavništva bo dne 15. t. m. ob šestnajstih z dnevnim redom: drugo čitanje volilnega zakona.

Jugoslovensko-romunski odnošaji.

BELGRAD, 11. Pred kratkim je obiskal ministrskega predsednika Vesnića romunski poslanik Lango-Rascane, ki se je privedel iz Bukarešte, kamor je bil odšel na kratek dopust. Izjavil je, da sta mu naročila predsednik romunske vlade general Averescu in minister za zunanje posle Take Jonescu, naj uveri našega ministrskega predsednika, da bo politika kraljevine Rumunje vedno gojila samo najpriščnejše prijateljske odnošaje med Rumunijo in Jugoslavijo. Ministrski predsednik Vesnić je vzel z velikim zadovoljstvom izjavo Lango-Rascane na znanje ter izrazil svoje veselje nad tem, da sta nam gospoda Averescu in Take Jonescu naklonjena ter izjavil, da bo vlada kraljevine SHS tudi vsje strani skušala poglobiti prirčno razmerje med obema državama, posebno sedaj, ko je veževo z Rumunijo temnejši interesi, kakor kdaj poprej.

Kakšna bo bodoča bolgarska mobilizacija.

BELGRAD, 11. »Politika« dobiva iz Pirota vest, da je vlada Stambulinskega predložila sobranju zakonski predlog, po katerem naj se v vojni mobilizira vse moško in žensko prebivalstvo od 20. do 45. leta. Vsi mobilizirani delavci in delavke bodo nekaj časa morali delati za državo, in sicer moški 12, ženske pa 8 mesecev. Porabili jih bodo za gospodarstvo obnovitev države, za graditev in popravilo mostov, cest, železnih prog, hiš, telefonskih in brzojavnih prog itd.

Konferenca v Spa.

RIM, 11. Ker je vprašanje razorožitve Nemčije že izbrpano in je nemško odposlanstvo že podpisalo tozadevni zapisnik, v katerem sprejema zavezniske pogoje, se je na večerajšnji seji konferencie v Spa razpravljalo samo o premo-govnem vprašanju. Zavezniki so izročili nemškemu odposlanstvu note, v kateri zahtevajo:

- 1.) Nemška vlada bo morala priznati absolutno prednost pred vsemi drugimi izročitvami premoja izročitvam, ki jih je določila komisija za odškodnine v pogojih mirovne pogodbe. V Berlinu se bo ustanovil stalen odsek komisije za odškodnine, ki bo moral zagotoviti s spodaj navedenimi sredstvi izvrševanje tozadevnih mirovnih pogojev;
- 2.) načrt za splošno odškodnino s proizvajanjem premoja in način zadajčenja izročitve zavezniskim državam bodo naredile merodajne nemške oblasti; načrt bo predložen kontrolni omejenega odposlanstva v premerem roku, preden se pošlje izvrševalnim organom;
- 3.) nemška vlada bo upravičila pri komisiji za odškodnine izvršitev tega načrta;
- 4.) komisija za odškodnine bo obveščala prizadele oblasti o krsitvah tega načrta in predlagala primerno preukrepe.

Nemci so hoteli vprašati za mnenje svoje izvedence, toda Millerand jih je opozoril, da gre za že določena vprašanja, ki jih Nemčija mora sprejeti. Dobro ji, če se cmeni, da je versailleska pogodba nalagala Nemcem izročitev 39 milijonov ton premoja na leto, toda zavezniki so znizali to množino na 26 milijonov na leto, a Nemci so izročili samo polovico, in sicer kakih 13 milijonov ton. Sedaj zahtevajo zavezniki vseh 26 milijonov. Kar se tiče Italije, je ona doslej dobivala okoli 100 tisoč ton premoja na mesec; sedaj ga bo dobivala kakih 200 tisoč.

Nemški odgovor.

Simons, nemški minister vnanjih stvari je — kakor javlja uradno poročilo — sporočil na večerajšnji seji nemški odgovor na zaveznisko sporočilo. On ni zanikal s pravnega stališča pravice zaveznikov, da vsiljujejo svoje sklepe, toda pripomnil je, da je po zavezniskih noti pravzaprav nepotrebnost prisotnosti nemških izvedencev, ki so bili pozvani, da pojasnijo, kako je nemogoče dovoliti zaveznikom absolutno prednost pri izročitvi premoja. Treba bi bilo zaslišati Stinesa in Luebena, ki bosta govorila v imenu prizadetih podjetnikov in delavcev. Nemško odposlanstvo med tem ne sprejema odgovornosti za osebne izjave.

Potem sta bila zaslišana Stines in Lueben, ki sta poudarjala, da je nemogoče sprejeti zaveznisko noto, kajti premo-govno vprašanje spada na mednarodno polje in se mora po njuni mnenju rešiti ne po volji zaveznikov, temveč potom sporazuma na podlagi popolne enakopravnosti in sporazumno z delavci.

Predsednik konferencie Dela creix je moral prekiniti Stinesa zaradi tega, v katerem je nekaj časa govoril. Millerand je odgovoril v zvišenem govoru

sam nemškemu ministru vnanjih stvari, poudarjajoč, da je samo on odgovoren. Millerand upa da ostane na vladi sedanjemu nemški kabinet, ki jamači za izvršitev mirovne pogodbe. Zavezniki so pripravljeno podati dokaze o svoji liberalnosti in lojalnosti; oni nečojno uničiti Nemčije, pač pa ji bodo pomagali, če bo izvrševala mirovne pogoje. Francoski narod — je zaključil Millerand — ni pijan zmagel, temveč narod zdrav in željan dela za obnovitev svoje domovine, narod, ki bo gotovo pomagal nemškemu narodu.

Millerandov govor je naredil zelo ugoden vtisk na konferenco in na nemške odposlance, tako da je Simons izrazil svoje ginenost. Simons je nato predložil nemški program za odškodnino, ki obsega industrijske dobave, obnovitev upuščenih krajev in finančne vire. O tem nemškem programu se bo razpravljalo na jutrišnji seji, ki se bo vršila ob 15.30.

Porazdelitev trgovinskega brodogoja.

PARIZ, 11. Posebni poročevalce lista »Petit Parisien« v Spa javlja, da se pogajanja za porazdelitev bližajo h kraju. Sporazum bo olajšal tudi revizijo dogovora, sklenjenega l. 1918. med Belgijo in predsednikom Wilsonom glede porazdelitve plovnega materijala. Tega odgovora niso zedinjene države odobrile in se more torej smatrati za neizvršivega. Revizija bo koristna za Italijo in Francijo, ki boste dobili del nemških parnikov zaplenjenih v Brelxellesu.

Pred sklenitvijo miru med Rusijo, Poljsko, in entento.

LONDON, 11. »Daily Herald« objavlja besedilo Čičerine note v odgovor na »ultimatum« angleške vlade, ki ga je Krasin vzel s seboj v London. Nato pravi:

»Ruska sovjetska vlada pristaja na željo angleške vlade in sprejema, v svrhu dečee skorajšnjega miru med Rusijo in Veliko Britanijo, načela, navedena v angleški notki predsedniku ruskega odposlanstva Krasina, kot podlaga za sporazum med Rusijo in Veliko Britanijo, sporazum, ki bo predmet pogajanj, katera naj se takoj začnejo med obema vladama.

Sovjetska vlada pristaja na to, da se predloži angleške vlade smatrajo za podlaga pre-mirnegga stanja med Rusijo in Veliko Britanijo in upa z angleško vlado, da privede to premirje do končoveljavnega miru.

Istočasno pa sovjetska vlada protestira proti trditvi, ki ne odgovarja resnici, da je sovjetska Rusija podveljala napade proti britanski državi.

Sovjetska Rusija poudarja vnovič, da sovjetska Rusija ne želi drugega nega vzpostavitve pravega miru z Veliko Britanijo in da je samo pomankanje enakih predlogov z druge strani krivo, da ni bil mir že prej sklenjen. Podpisan: Poverjenik za vnanje stvari: Čičerin.«

Pogoji, ki jih je stavlil Lloyd George, so: 1. premirje, ki naj obvezuje enako obe stranki; 2. izjava, da se bosta plačevala blago in vzajemni promet; 3. sklicanje mirovne konferencie, ki naj razpravlja o obceevropskih zadevah, ne da bi vsled tega odgodila trgovinska pogajanja; 4. absolutna opustitev kakoršnega koli vitkanja v notranje zadeve druge države; 5. popolna prostost trgovanja in prometa.

»Daily Herald« javlja, da odide Krasin v London prve dni prihodnjega tedna.

Poljski obupni odpor.

SPA, 11. Vsled Čičerine note so se začele med zavezniskimi državami pogajanja glede ruskega vprašanja. Predvideva se, da bodo zavezniske vlade priznale rusko vlado in sklenile z Rusijo mir.

Včeraj se je vršila seja, katere se je udeležil Millerand, Lloyd George, grof Sforza in poljski ministrski predsednik Grabski. Razpravljalo se je o poljskem vprašanju. Grabski je baje prosil zaveznike naj pomagajo Poljski proti Rusiji s tem, da ustavijo ruski pohod, nar kar bo Poljska začela mizovna pogajanja. Kakor javljajo poročila iz Varšave, je svet za državno brambo izdal proglas, v katerem se vabijo vsi zvesti sinovi poljskega naroda, da skločijo v obrambo svoje domovine, ustvarjene s poljsko krvjo, proti vpadalnim tolpam, ki drve od vzhoda proti Poljki.

Premirna pogajanja med Poljsko in Rusijo začela?

LONDON, 11. »Daily Telegraph« doznava iz Moskve, da je moskovska vlada dala ukaz, naj se ustavi ofenziva proti Poljski, če bodo zavezniki priznali sovjetsko vlado in pristali na sklicanje mirovne konferencie.

PARIZ, 11. »Petit Parisien« javlja iz Spa: Grabski je brzojavil generalu Pilsudskemu potrebna navodila, da takoj začne pogajanja za premirje.

LONDON, 11. Poročevalec Reuterjeve agencije v Spa brzojavlja: Zavezniki so predložili sovjetski vladi, naj sklene premirje s Poljski na podlagi umelnicne Poljakov za njihove meje. Temu premirju bo sledila mirovna konferenca, katere se bodo udeležile vse obmejne države.

Turška mirovna pogodba — Konec konferencie v Spa.

RIM, 12. Poročevalec agencije »Stefani« javlja iz Spa: večerajšnje seje so se udeležili grof Sforza z izvedencem kom. Gallijem, Millerand in lord Curzon. Lloyd George je bil vsled majhnega nerazpoloženja odsoten. Ker je šlo za razpravo o odgovoru Turčiji, je bil povabljen tudi Venizelos. Sklenilo se je, da se bodo dodali noti, sestavljeni od komisije izvedencev, nekateri podatki, zbrani v Parizu. Nota bo izročena Turčiji koncem prihodnjega tedna. Konferenca je nato razpravljala o gdnanskem, tešnskem in gornjeizelskem vprašanju. Popoldne se je vršila plenarna seja. Konferenca bo zaključena danes, in nooc odpuščajo odposlanstva iz Spa. O nerešenih vprašanjih bodo razpravljale komisije.

Poljski umik.

PRAGA, 12. Poljski list »Gonic Krakowski« javi, da je povzročil umik poljske vojske paniko na varšavski borzi. Češkoslovaški list »Pravo Lidu« naznanja prihod prvih poljskih beguncev na vzhodnje Slovaško. »Prager Tagblatt« naznanja zasedbo Kovele po ruskih četah.

PARIZ, 11. Listi javljajo iz Londona: Govori se, da bo maršal Alamy imenovan za poveljnika čet, ki se borijo proti nacionalističnim četam Mustafa Kemala. Maršal bo izbral kot sedež svojega glavnega stana ne Carigrad, temveč Prinkip v Mramorskem morju.

Češkoslovaška vlada in zadnji nemški izgedi.

PRAGA, 10. V zadnji seji češkoslovaške zbornice je izjavil ministrski predsednik Tusar, da vlada vztraja na stališču, da se morajo spori poravnati mirnim potom. Obruben proti Nemcem, je rekel, da bi morali kot državljani države, v kateri so uvedene najbolj demokracijske volilne pravice, narediti konec svojim pritombam proti tlačenju. Incidenti, kakor so se zgodili v Iglavi, bodo dokazali, ko bodo Nemci pripravili na sodelovanje z vsemi Čehi. Tusar je govoril o dolžnosti nemških nacionalističnih listov in dokazal, da bila propaganda nemškega časopisa pripravljena po dunajski zavarovalni družbi »Fenix« in dveh njenima ravnateljema. Nemci podpirajo vsak napad proti državi, ne da bi vprašali, odkod postaja. List »Prager Tagblatt« dokazuje s takim delovanjem, da nemški nacionalisti ogrožajo državne koristi. Tusar bo odpravil vsako posredovanje z orožjem, izvzemši slučaj, da se mora zametiti red in mir v državi. Pri preiskavi v Iglavi se je dogladno, da sta bila dva češkoslovaška vojaka ubita od krogelec, ki so bile izstreljene proti prevodu. Preiskava zaradi dogodkov v Olomucu je v teku. Nasilna dejanja proti varnostnim organom se bodo strogo kaznovala. Tusar je opozoril na vladno izjavo glede prostega izražanja mnenja potom listov in zbravanj in pozval stranke, naj spoštujejo to vlogo volj. Vsako nasilje se bo kaznovalo po zakonih. Govornik je zaključil svoj govor s pozivom na vse stranke k skupnemu delu.

Poslanec Stransky je obljubil sodelovanje narodno-demokratske stranke v svrhu zagotovitve reda in miru, naj se združijo vsi branitelji državne ustave. Poslanec Gersl (soc. dem.) je pozval nemški in češkoslovaški prelatarijat, naj se združita. Poslanec Pelikan (narodni soc.) je poudarjal, da so Nemci zakrivil dogodek v Iglavi, kar dokazuje tudi dejstvo, da so vse ubite osebe Češkoslovaki.

Nemški poslanec Ledgman je prečitil izjavo nemške parlamentarne zveze in izjavil, da bo glasoval za vladne izjave, ne da bi pri tem izrazil vladni zaupanje. Vladne izjave so bile odobrene soglasno.

Ruski Rdeči križ v Pragi.

PRAGA, 10. Danes je prispel v Prago ruski Rdeči križ, sestavljen od sedem oseb.

Češkoslovaška zbornica odobri mirovno pogodbo z Madžarsko.

PRAGA, 12. Češkoslovaška poslanska zbornica je včeraj odobrila s 164 glasovi avstrijsko mirovno pogodbo. Poslanci češkoslovaške narodnosti so glasovali v prid odobravitve, a 59 nemških in madžarskih poslancev proti odobravitvi.

ITALJANSKA ZBORNICA

Razprava o uvedbi kazenske preiskave proti poslancu Misianu.

RIM, 10. Po govoru ministrskega predsednika Giolittija, ki se je tudi sedaj, kakor v svojem prvem govoru, modro izognil koledževim vprašanjem notranje, posebno pa vnane politike, se razprava v italijanski zbornici omejuje na manj važna vprašanja notranje politike. Tako se je danes razpravljalo o upravičnosti uvedbe kazenske postopanja proti tujinskim poslancu Misianu, ki je obtožen, da je med vojno dezertiral v Švico. Misiano je izjavil v svojem obrambnem govoru, da se ne smatra krivega, kajti deloval je po svojem

prepričanju, ki je bilo vedno prežeto z internacionalnimi načeli »vsled katerih je bil proti vstopu Italije v vojno ob strani kogarsibodi. Pri vojakih so postopali proti njemu mnogo strožje nego z drugimi vojaki in ga poslali na bojišče, ne da bi bil izurjen v rabi orožja. Ni dezertiral iz strahu, kar dokazuje njegova prostovoljna udeležba krvavih bojev v Nemčiji ob strani spartakovcev. Po obrambnih govorih s strani socialnodemokratskih poslancev se je vršilo poimenoško glasovanje vprašanja, ali je upravičen klep komisije, da se uvede kazensko postopanje proti Misianu. Sklep komisije je bil odobren s 137 glasovi proti 70.

Prvi izidi ljudskega glasovanja v vzhodni Prusiji.

KRALJEVAC, 11. Evo prvih znanih izidov ljudskega glasovanja v vzhodni Prusiji: Litzen: 29.000 za Nemčijo, 9 (?) za Poljsko; Lyck 11.000 za Nemčijo, 20.000 za Poljsko; Ortelburg 26.000 za Nemčijo, 260 za Poljsko; Oletzko 21.800 za Nemčijo, 1000 za Poljsko; Osterode: 25.000 za Nemčijo, 500 za Poljsko; Allamstein: 17.000 za Nemčijo, 360 za Poljsko.

Lord Cecil umrl.

LONDON, 11. Včeraj je umrl v 79 letu svojega življenja lord Cecil, obnovitelj angleške mornarice in zmagovalac glasovite bitke pri jutlandskih otokih. Po izbruhu svetovne vojne ga je tedajni minister za mornarico Churchill imenoval za načelnika angleške pomorske uprave. Pokojnik, s katerim je Anglija izgubila moža, ki je veliko doprinesel njeni moči, je znan po svojem reku, da se mora vojevati s tremi »r: ruthless, relentless, remorseless, to je: brez usmiljenja, brez prenehanja in brez kesanja.

Iz Jugoslavije.

Kosti vidovanskih junakov v Sarajevu. V Sarajevu so bili svečano pokopani vidovdanski junaki Gavriilo Princi in drugi, ki so bili prepeljani iz Češkoslovaške. Pogrebni sprevid je od poštne palače, pred katero je govoril Bujo Novak, šel na mesto, kjer je Gavriilo Princi na Vidov dan 1914 streljal na Franca Ferdinanda. Tam je imel spominski govor Vasil Grdaič o pomenu vidovdanskega atentata, nakar je sarajevsko pevsko društvo polo »Hej trubaču z bojne Drine«. Na pokopališču na Koševini so ostanki pokopani v posebni grobnici.

Pogodba s Češkoslovaško. »Balkan« piše, da je namestnik ministra za trgovino in industrijo dr. Jankovič podpisal pogodbo s Češkoslovaško o dobavi, oziroma prodaji 1000 vagonov pšenice in 1000 vagonov koroze, ki se bo plačala v dinarjih. »Balkan« dostavlja: Ta pogodba bo dobrodošla našim trgovcem in producentom, ker so cene, ki jih mora plačati Češkoslovaška naši državi, ugodne. Na ta način se bo izvozilo staro žito, ki se nahaja v skladiščih. Ravnotako se bo s tem okoristila naša mlinska industrija, ki ima v skladiščih velike zaloge starega žita, ker je vsled upanja na dobro žetev pretela sedanji cenovni nevarnosti, da te pridobitne stroške ne zadene velika izguba. Vse se bo izvršilo preko centralne uprave, ki bo potem začela novo kupovanje po ponudbah. Potem se bo v kratkem izvozil večji kvantum naših poljedelskih proizvodov, ker se bo razen gorji navedene količine izvozilo po avstrijski pogodbi tudi 1500 vagonov pšenice in 4000 vagonov koroze.

Arhiv 13. zborna bivše avstroogradske vojske. »Balkan« piše: Arhiv 13. zborna bivše avstroogradske vojske v Zagrebu je bil izroččen našemu vojnomu ministru, katero ga je izročilo komisijam v pregled. Ta komisija je dokončala svoje delo ter se sedaj v vojnem ministru izdela je izčrpen referat. Kolikor so po tem materijalu kompromitirane govore osebe, ki so bile v času okupacije v Srbiji v službi sovražnih oblasti, bodo vsi dotični spisi izročeni ministru za notranje stvari v daljno kompetenco, ker te stvari ne spadajo pred vojno oblastva, kolikor se tičejo civilnih oseb. Vojno ministru bo obrđžalo samo one akte, ki se tičejo vojnih oseb, proti katerim se bo uvedla preiskava.

Za podpiranje ljubljanskega gledališča. Po predlogu upravitelja narodnega gledališča G. Grola se zahteva, da se ljubljansko gledališče izroči državi z vsem inventarjem.

Odpuštev tujerodnih vojakov iz vojske. Vsi rekruti, si eo po narodnosti Nemci, Madžari ali Romuni in eo bili rekrutirani na ozemlju Bačke, Baranje in Banata, so odpuščen demov s pripombo, da se morajo po vojni in pravomočnosti minovnih pogodb izjaviti, ali stanejo naši državljani ali ne.

Za povzdigo belgajske opere. Ministru prosvete je sklenilo, da odpošje na Dunaj g. Šašo Bičičkega radi dobave glasbenih instru-

mentov in da angajira nove člane za belgajsko opero.

Uvažanje tohaka prepovedano. Finančno ministru je izdalo prepoved, da se uvažata tohak, ker je na škodo državnih interesov.

Jugoslovnsko pristanišče v Solunu. Iz Soluna poročajo, da je grška vlada sklenila čimprej urediti svobodni pas za jugoslovnsko pristanišče v solunski luki.

Odposlanci irskih zadrug v Jugoslaviji. Zveza irskih zadrug je poslala v našo državo odposlance, da pregledajo vse naše zadrugo delo in ustanove in da po svojem povratku o tem poročajo. Odposlanci so posetili nekatera glavna mesta in se v glavnem zainteresirajo za naše ribarske zadruge.

Razkol med komunisti. Dne 25. junija so imele vse jugoslovnske komunistične struje v Vukovaru kongres, na katerem bi se morala utrditi ena edinstvena, jaka komunistična stranka za celo Jugoslavijo. Ta načrt pa se je popoloma izjalovil, ker so se med udeleženci pojavila takšna načelna nesoglasja, da je bilo docela nemogoče utrditi eno stranko. Na kongresu je nastala ta-le situacija: Skrajno levičo tvorijo komunisti iz Srbije in Vojvodine pod vodstvom prof. dr. Sime Markovića in dr. Filipa Filipovića. Center tvori dr. Živko Topalović s peščico svojih pristajev iz Srbije in Bosne, desno krilo centra stoji pod vodstvom Dragiša Lapčevića, ki zagovarja kooperacijo z meščanskimi strankami. Docela na desnici stoje komunisti iz Hrvatske z Bornemiso in dr. Radoševićem na čelu ter komunisti iz Slovenije pod Golouhvim vodstvom. Skrajna levica zahteva diktaturo proletarijata za vsako ceno. Ustanoviti se jima narodna rdeča vojska. Vsi delavci in siromasi kmetje, ki so sposobni, da nosijo orožje, se naj oborože. Vojaki sami naj si izbirajo svoje oficirje. Vsa produkcija in trgovina se naj razlasti in socializira. Vsa poslopja in stanovanja naj se rekvirirajo za potrebe delavskega razreda. Stranka naj se enostavno imenuje komunistična stranka. Proti skrajni levici je nastopil dr. Živko Topalović s svojimi smiselniki, ki so naglašali, da je diktatura proletarijata mogoča samo v slučaju ako je vsaj večina proletarijata pridobljena za to idejo. Še delj na desno so šli delegati iz Hrvatske in Slovenije. Končno je prišlo do takih nesoglasij, da so Slovenci v znak protesta zapustili kongres in da so delegati iz Hrvatske izjavili, da ne prevzemo nobenih funkcij v komunistični stranki. Vodstvo komunistične stranke se torej nahaja izključno v rokah levičarjev, dočim je strankino glasilo »Nova Istina« v rokah zagrebških desničarjev. O kaki enotni komunistični stranki za sedaj torej še ne more biti govora.

Živla aprovlzacijske komisije

za teden od 12. do 17. julija 1920. (Prešepne se šte. 13 nove živilske izkaznice.) Na odmere: Testenine: 30 dkg po 1,85 kg; Riz: 1/2 kg po lir 1,50 kg; Sladkor v kockah: 10 dkg po lir 12,40 kg; Olje: 20 cl. po 8,30 liter.

Posestniki ubožniških izkaznic imajo pravico samo do nakupovanja sladkorja.

Domače vesti.

† Mihael Vošnjak. Iz Švice je prišla preseljevalna vest, da je umrl začetni slovenski prvobornik Mihael Vošnjak, oče bivšega generalnega tajnika jugosl. mirovne delegacije v Parizu, dr. Bogomila Vošnjaka. Mihael Vošnjak je bil rojen 29. septembra 1837. leta v Šoitanju. Burno leto 1848. je preživel Mihael Vošnjak v Gradcu, kjer je obiskoval tehniko. Njegovi učitelji so ga nagovarjali, naj bi se posvetil profesuri. Vstopil pa je kot inženjer v službo južne železnice. Bil je še pozneje kot parlamentarec na glasu železniskega strokovnjaka. Njegovo narodno delo se je pričelo že v zrela msoji dobi. Za to delo ga je navdasil njegov starejši brat dr. Jože Vošnjak. Miha se je vrigo kot prvi jugoslovnski organizator na zadrugnističu ter stvoril v posojilnicah in drugih združenjih glavne opore obrambnem delu. Osnovel je v osmende letih prvo zvezo posojilnic na jugu Avstrije, »Zvezo slovenskih posojilnic v Celju«. Pridobil si je ime očeta slovenskega zadrugnista. Leta 1882. je bil izvoljen v štajerski deželni zbor, v katerem je ostal do leta 1897. Z njim je umrl najstarejši slovenski parlamentarec. Na Dunaju je imel velik vpliv. Taufe in Hohenwart sta ga visoko čislala. Mihael Vošnjak je bil tudi prvi povzročitelj »Celjskega vprašanja«, katero je z železno doslednostjo dovedel do konca, dokler ni bila zagotovljena celjska gimnazija. To »celjsko vprašanje« je bilo smrt marsikateremu avstrijskemu ministru. V državnem zboru je Vošnjak deloval predvsem v gospodarskih oledkih. Po smrti svoje žene je Vošnjak sam izstopil iz javnega življenja. Preselil se je v Gorico. Pa tudi v Gorici se Miha Vošnjak ni oddignil narodni borbi, v kateri je živahno tudi nadalje sodeloval. Omočil je s svojim denarjem izdajanje »Vede«, kateri je sam začrtal strogo jugoslovnsko smer. Iz vse duše je bil starček za jugoslovnsko edinstvo, v katerem je videl edino rešitev za Slovence. Ko je izbruhnila svetovna vojna, je sam pospeševal beg svojega sina Bogumila v inozemstvo. Dasi politično osumljen, se mu je vendar posrečilo leta 1915. priti v Švico in vrniti se v Avstrijo z važno poslanico sedanjega pred-

sednika češkoslovaške republike Masaryka. Zavrhliti se je imel svoji smelosti, da je mogel sivi starček se enkrat prestopiti avstrijsko-švicarsko mejo. Odlej je ostal v Švici v izgnanstvu. Avstrija je zaplenila njegovo premoženje. Živel je v Ženevi in od leta 1916. naprej pa v Territetu. Bodril je naše emigrante in osnoval zanje podporno organizacijo. Svojemu sinu Bogumilu, članu jugoslovnskega odbora, je dal svoj imetek, v kolikor ga je rešil, na razpolago, da je mogel voditi v Evropi in Ameriki propagando za jugoslovnsko osvobodjenje. L. 1917. se je obrnil v nepozabni spomenici na ameriške Slovence. Ko je bila Jugoslavija svobodna je 84letni starček odlašal z vrnitvijo v domovino. Moral se je podvreći operaciji na očeh. Mihael Vošnjak je imel namen vrniti se še maja v svobodno domovino, pa je prišla vedno kaka zapreka. Meseca junija so ga že pričakovali v Ljubljani. Nikur ni sporečil, da je zbolel, temveč je na vprašanje o zdravstvenem stanju odgovoril, da bo 3. julija že v domovini. Umrl je 2. julija, ravno na dan in uro, ko bi se imel odpraviti iz Švice domov. Dne 3. julija ga je čakal dr. Bogumil Vošnjak v Ljubljani, toda mesto njega je prišla — kakor strela iz jasnega neba — vest, da je vlezlasiuzni slovenski narodni prvobornik Mihael Vošnjak zašil oči. Tako je doživel urednice svojih sanj, zedinjene in svobodne Jugoslavije pa ni videl.

Pogreb pok. učitelja Antona Vouka se je vršil minule nedelje ob 10 uri predpolndne iz mestne bolnišnice ob številni udeležbi iz vseh slojev. Zlasti so prišli v častnem številu tovariši in tovarišice pokojnikove, da izkažejo cenjenemu tovarišu zadnjjo ljubav. Zastopana sta bila po predsedstvu »Učiteljska zveza« in »Učiteljsko društvo za Trst in okolico«. Venca na krsto sta polozila učiteljski zbor slovenske šole pri Sv. Jakobu in konsorcij za sloj, šole, ki sta ga zastopala dr. Edvard Slavik in dr. Josip Abram. Spreved se je pomikal od cerkve sv. Antona, odkoder so — po obavljenju žalnih obredov — žalni gostje v kočijah spremili pokojnika na njegovi zadnji poti na grobje pri sv. Ani. Pripomnimo naj še, da je bil pokojnik izvaten muzik in dragocen sodruknik pri naši Glasbeni Matici. Blagi Anton Vouk — počivaj v miru!

»Nazione« in nje »velika metle«. Pod mnogo obetujučim naslovom: »Kdaj pride imenovanje novega nadškola za — Gorico« se je te dni naša trž. »Nazione« še bolj razpaljala glaslo, itak že razgreto blizu do nezavestnosti. To pot ji je cerkvena združba naših pokrajnih padla težko na želedec. Seveda ji ne obremenja železda toliko vprašanje kakor tako samo na sebi. Le enega bi se ji zahotelo: naj hitro pride »velika metla«, ki naj pomete iz teh krajev nadškolo Sedeja, — tega »srditelja« Jugosloven« in »italijanožrca«, kakor ga označa »Nazione« — da bo potem mesto za italijanskega preleta. Ubogi, pohvalni Francišk Ksavrič, take obožbe pa res nisi zaslužil! Ali tudi s tem naj ne bo še — po mnenju »Nazione« — dovršena naloga »velike metle«. Tudi na Krku je še smet, ki jo treba pomesti tja ven iz dežele. Tudi na sfofovsko stolicu na Krku mora priti Italijani! Potem pa naj se spoje »furianske škofije« v enoto! — Slovenske prelate naj velika metla pahne tja črez: v »Slovenijo, Hrvatsko, Slavonijo in Bosno«, kjer da se bodo bolje počutili. — Take stvari leže naši »Nazione« težko na železdu, ki naj ga velika metla razbremeni od teh težav. Človekoljubni smo in ne brez srca: privoščamo dragi prijatelji, da bi ji skoro odleglo. Samo bi jo opozorili na par pomot, ki so si ji urinile v ognju — bolečin. Nadškof Sedej namreč ni samo »di Gorizia«, marveč za gorisko deželo, ki je po večini slovenska, in je metropolit, ki ste mu v »Julijski Benečiji« podrejni škofiji triaško-koperska in Krška, ki ste tudi slovenski, oziroma hrvaški po veliki večini. Od strani vatikanskega Rima doživljamo sicer v zadnjih časih marsikaj čudnega; ali toliko menda vendar niso izgubili pravega razumevanja, da ne bi razumeli, da pri imenovanju škofov ne gre le za osebe in njihovo narodnost, marveč da treba omeniti v račune tudi ljudstvo in njegovo čustvovanje; da torej ne bodo hoteli (kakor priporočajo »Nazione«) z »veliko metlo« užežati ljudstva in s tem ubijati najvišje versko in cerkveno korist! Sicer pa — kakor rečemo — smo dobri ljudje in čustvenega srca napram vsakomur, ki trpi, pa bilo tudi na neprijetnostih — v nacionalističnem železdu. Tako želimo tudi »Nazione«, da bi se ji želedec razbremeni od težkega bremena in ji hočemo iti na roko! Pristajamo na njeno željo, da se »furianske škofije« združijo! — Samo z malo razliko, po drugačni poti, na drugačen način. Ne s pomočjo »velike metle«, ki bi pometala slovenske duhovnike iz dežele, ampak rešitev v obojestransko zadovoljstvo naj bila v besedi: Divorcon! Lotičev! »Furianske škofije« združene — Slovenci in Hrvatje pa tudi združeni v posebni škofiji! Lotičev naj se izvede na načelu narodnosti: kar je slov., pa naj biva kjerkoli na zasedenem ozemlju, spada pod jurisdikcijo posebne slovenske škofije! In mi bi menili, da bi se morala z naše strani začeti energična akcija v tej smeri! Ali je »Nazione« zadovoljna s tem našim predlogom? Na vsak način pa: ako niso v Rimu padli na glavo, »velika metle« ne stopi v akcijo!

Značilna polemika — ali strah pred Jugoslavijo. Tukašnji laški list »Era Nuova« glasilu tržaških nacionalistov in vseh močohič »lašistov.« se je že žiririral zagnal z vse močjo proti glasilu italijanske socialistične zveze na Primorskem, listu »Il Lavoratore.« Posebno pa se je »Era Nuova« razvela, odkar se je izvedelo po širni, svobodni in zasluženi Jugoslaviji, kakinega najinega sponjema je bil beležen rogent Jugoslavije Aleksander Karađorđević. Seveda je moralo biti rečenemu lašistovskemu listu hladnogrenko okoli srca, ker

se ni našel na Hrvatskem in na Kranjskem niti en sam Luccheni, ki bi vsaj poskusil spraviti s tega sveta tega legendarnega kraljevića-junaka. Tudi vsa teorija o separatizmu Hrvatov, s katero računajo italijanski politiki nekam zabito-irovdovratno, je šla končno po vodi in regentov obisk je dokazal, da bi skočili vsi Jugoslovenci kot en moč na njegovo proti tistim, ki se jih toliko bojijo in v katerih imehu »Era Nuova« obupno kriči že nekoliko dni. Mi bi jo pustili, naj kriči, dokler ne bi postala popolnoma zagrljena, kakor puščamo pesnika, ki mnogo laja, ker vemo, da, ako bi mogel ugrižiti, bi storil to laj in brez lajanja. Tudi je to pehanje s socialisti precej zanimivo že samo po sebi, ker se pri takem opravilu iznaša na dan marsikaka dragocena drobtinica, ki bi sicer človeku ne prišla pred oči. Ali, kar je preveč — je preveč — pravi naš pošten kmet, in »Era Nuova« jo je precej zavozila s svojimi trovdramimi »dokazovanjem«, da se je nekim jugoslovnskim nacionalistom, a la Tuma, posrečilo, da so se vrnili v socialno demokracijo, da bi mogli zasledovati nekdo proti-italijansko nacionalistično mislio v prid mladi Jugoslaviji. Draga »Era Nuova« bodi prepričana, da si jo tu zares zavozila na krivo pot! Ne da so ti tvoji strahovi le prazne sanje, da ne rečemo: ultranacionalistične halucinacije, temveč naj ti bo povedano, ker tega ne več ali pa počez vedeti, da se tisti »slovenski socialisti.« ki se ti zdijo tako sumljivi in nevarni italijanstvu, strokat bolj bojijo Jugoslavije, nvo ti sama in vsi tvoji fašisti. Ne bojijo se jo pa radi tega morda, ker se jim v Jugoslaviji zamerja, da so socialisti. Ne, tega pa ne, kajti Jugoslovenci nimamo lakšne duševnosti. Sai pravi ugledni francoski publicist Charles Rivet v svoji knjigi »En Jugoslavije«, da se vsak Sloven že rodi socialist in tudi princ Aleksander da je socialist. Oni se bojijo, da ne bi prišla nekoga jutra Jugoslavija doli, kajti vedo, da je Jugoslavija znano, da so oni tisti Brankovići, ki pravzaprav na najostudnejši način raznarodujejo naše ljudstvo s tem, da i) ustvarjajo in propagirajo v Trstu famozno »trjstinstvo«, a na deželi »venicianstvo« in julijanstvo.« 2) ker Jugoslavija ve, da so se oni postavili a priori na stališče, ki je v jadranskem vprašanju zastopa italijanska vlada, t. j. da so se pred aneksijo priznali italijansko državo kot pravo gospodarico naših dežel; 3) ker Jugoslavija dobro ve, da se dosledno izogibajo v svojih glasilih vsake vrke, vsake večje, ki bi kolikaj dišala po slovenstvu. Le prelistajte »slovensko« glasilu socialistične zveze, in lotite se šteti, kolikokrat je že rabilo izraziti besedo v slovenskem smislu. Videli boste, da je vsak tak izraz takorekoč prepovedan temu listu. Vse to in še drugo podobno izključuje a priori resničnost trditve, da bi se ti »slovenski« socialistični prvaki revolucije pri se nam predrnili niti v šali pomisliti na utancvete jugoslovnske federativne dežele v okvirju italijanske sovjetske republike Ne, tudi v tem oziru so morali ti »panslavisti« kapitalisti in olibjuzi, da ne bodo delali »nacionalističnih« sitnosti. In vendar bi to odgovarjalo zmluslu ruske revolucije, na katero se toliko sklicujejo. Saji so iste napravili v Rusiji divji Basjkiji in Leninu je bilo prav! Torej »Era Nuova«, ne boj se nikar, da bi Tume in drugi napadli za hrbotom hrabr bitalijanske vojake, temveč onli prepričana »naspretno«: da bodo obdo mečili. Radi tega ne samo, da niso nevarni z golimi ruskimi temveč bi lahko dali vsakemu po par strojnih pušk brez nevarnosti, da bi jih zlorabili proti Italiji, ker je gotovo, prav gotovo, da se ti gospodje ne bojijo ničesar toliko kot jugoslov. misli. Strah ima sicer velike oči, toda tu vam jih je premeč repl. — Najlepše pite »Era Nuova« na listem nemcu, kjer se obično do italijanskih vojakov, ki da bodo vsled socialistične propagande najbrže prišlijeni branili se za hrbotom od vstaev — socialističnih in jugoslovnskih. Kako boste mogli tedaj razočevati italijanske socialiste od italijanskih? Mari ni velika nevarnost, da bi v splošni zmešnavi obrnili svoje jezo proti pristnokrvnim italijanskim socialistom, dočim bi se lahko zgodilo, da ostanejo Slovenci nekazvani. Ne boj se, »Era Nuova«, tudi tu ne veš, s kom imaš opraviti, kajti tisti »ta glavni Turnovci« tudi v tem slučaju ne odrečujejo svojih uslovitv italijanski državi. V kolikor pa se še liče groženj na naslov mas našega nezavoljnega ljudstva, ki so spravno ovite v dvorčne besede »Fre Nuove« bodi povedano, da se mi teh groženj ne bojimo, ker prvič državo vsi še precej do sale in do svoje kože, drugič smo pa vsi bili v soli — evropske vojne.

Imenovanje. Prejeli smo Doznali smo zasebnim putem, da je bil gospod dr. Karl Milič, sodnik v Gorici imenovan deželno sodnim svetnikom. To imenovanje nas je razveselilo toliko bolj, ker g. Milič, kot skromen človek, ni hotel dati tega v svet. Sin siromašnih staršev je začel obiskovati šolo, a starše je kmalu izgubil; navezan je bil kot sirota na druge: bodi sorodnike ali dobrotnike. V svojih priidnosti in vstrajnosti je dovršil zgornisko ljudsko šolo, proseško pripravnico za srednje šole, gimnazijo v Trstu ter vsučilni in doktorat v Gradcu. V lakoti, težavah, pomankanju je jonsko premagal vse ovire. — To je vsupodoben vzgled za učečo se mladino: »Potrpljenje prebije železne vrata.« Kar moč nebesa so poslala. Da večnih nas otmo grobov, — Vse kmetska mati je zibala, Iz kmetskih so izšli domovi! Gospodu dr. ju častitamo srčno! Značilno je: Dr. Edvard Slavik in dr. Karl Milič, četudi oba iz fare Prosek, sta po rojstvu iz občine Zgonik na Primorskem.

Glasbena šola v Borkovljah. Tržaški »Balka« je bema »Antica« ustanovi v Borkovljah zbirko svoje glasbene šole, ki ga bo upravljal borkoven krajevni odbor. Ta sklep Matice so v Borkovljah polžič, a ta hišica polževala bajtica, samo da je ne more ponesti s seboj. In ločiti se ji je od vsega tega kraja, sred katerega je cvetela kot cvet sredi zelenih livade. Skoro da si ne more misliti same sebe brez tega kraja, brez te Petrove cerkve, tega groba brez grečev in vinogradov, brez teh brljavih sosed. Vse to naj bi se izbrislalo iz srca, iz spomina. Da je bilo vsaj poljetje, zeleno, cvetno poljetje, da bi se mogla še enkrat nagledati te lepe, od otroških let svetle slike! Cvetje bi se ji klanjalo v slovo, ptice bi ji pevale popotnico; ali, zemljo pokriva smeg in nebo je zastrto od tužnih sivih oblakov. Saj se ne more posloviti od svojega vrtiča, od svojih zlatokrih čebel! Rože se globoko pod snegom, čeble drenajo v svojih stanicah. Bilo ji je težko, tako hudo; vzdih za vzdihom se ji je izvijal od duše, solza za solzo ji je prihajala na oko. In sedaj naj stopi v svet, v nepoznan kraj med nepoznana srca; to je prav tako, kakor da si zašel v goste, ne poznano šumo. Branka ni bila plašljiva, ali v tem trenutku se je je polaščal nek čuden strah, ki ji n dopuštal, da bi vstala, da bi zapustila posteljo. Bila je kakor pričarana, prikovana. Dolgo in dolgo je sedela, opirajoč svoj mlado glavo ob svoji roki. Hkratu je zazvonil od cerkve jutranji zvon in skozi okence se je pomolilo slatnotno belilo dneva. Privzdignila je glavo, kot da bi je bliak začel v srce, potegnila je z laktom preko oči, skočila odločno iz postelje, vzdihnola, oči so ji zablestele v junačnem ponosu. Hitro se je oblekla, pokleknila pred staro tiko Božje poročnice ter začela živo moliti sklonjenih rok. Na to so se odprla vrata in hkratu se je prižalzal srbni stni obraz starke. »Branka! Branka!« je šepnila starka boječ, držeč gorečo ljencico.

Podlistek: Branka. (19) Avgust Senoa. — Posl. M. C. — E. »Babica! Babica!« je vzkljnknila mladenka, priskočivši k starci in ovivši desnico okoli njenega vratu in spuščajoč glavo pred starčin obraz. »Za božje ime kaj ti je? Moj Bog! Plakaš!« »Ne, ne plakam.« se je branila stara, čeprav so ji še debelejšje solze silile na motno oko. »Saj vidim solze tui Babica, draga zlata babica! Čemu se žalostiš, ko se jaz veselim, jo je začela Branka božati in poljubljati starčin obraz. »In vprašaj še«, je odvrnila starka ihtč, »tebi je lahko smejati se, ali meni, starci, je, da jočem. Dobila si, kar si hotela.« »Pa vama to ni po volji?« »Neumnica, zakaj naj bi ne bilo?« »Torej?« »Ali jaz te izgubim.« »Izgubitelj Zakaj?« »Ali da! Meni bo, ko odideš iz te moje hišice, kjer si toliko čebnjala z menoj in se ubijala, tuk se učila in mučila — meni bo kakor na kasno tuzno jesen, ko lastavice zapuščajo to naše staro gnezdo pod našo streho. Ne bo več cvrčanja, ne bo pesnic, vse bo nemo in prazno. A, ko pride pomlad, kako naj kljije cvetje v vrtu, ko tebe ne bo? Zastonj, zastonj; ta hišica ne bo imela več duše, mrtva bo, ker jaz — mene ni treba več šteti med svet — ker jaz itak že živim le kot mogle, grob je blizu. Ali vidis, Branka«, je nadaljevala,

olirajoč si solze, »ob tebi sem se še nekoliko solnčila; ko sem gledala tebe in te poslušala, bilo je meni stari toliko kakor da živim.« »Babica! Babica!« se je zaletela Branka, prijemši glavo? Saj moraš tudi ti z menoj. Mislis li, da bi te siroto-starko zapustila samo v tej kolibi kraj grobja. Ne bi za živo glavo, saj to bi bil greh do Boga.« »Jaz da bi na svoje stare dni zapustila to hišico, kjer sem se rodila?« »Tako, mari so ti ti mrtvi zidovi dražji, nego tvoja živa vaukninja, tvoja kri?« »Da, da, res je,« je pokimala starica in skozi solze se je je zasvetila radost iz oči. »Pa kako si mogla le premisliti, da bi te jaz zapustila?« »Ali, rekla sem ti,« je pripomnila starka, »da mi nikakor ne gre v glavo, da bi se mogla jaz seleti iz te hiše.« »In vendar se boš.« »Kdaj odideš?« »Moram najkasneje v štiri dneh. V dekretu je zapisano, da moram »mudoma oditi, ker pa je sedaj zima, in moram kaj pripraviti sem si včeraj izprosila dopust nekoliko dni. Ti, draga, babica, ne moreš takoj z mano, ker je zima huda, a jaz grem visoko med bregove. No, ko vse zazeleli, ko se bo odpiralo cvetje, o Veliki noči, tedaj prihiti vaša Branka, pobere svojo dobro, sladko, milo babico, pak jo ponese s seboj v svojo novo gorško gnezdo. Pa bove živelj kakor v rajji!« je vzkljnknila mlada učiteljica, objemala in objemala starko, ki se je nekako pomirila. »Sedaj, draga babica,« je rekla Branka, »moram v mesto, da se zahvalim Hermininem očetu, ker bi

brez njegove pomoči bi se bilo slabo zvršilo.« »Prav, prav, dete moje,« je rekla starka, »in pozdravi ga lepo, dobrega gospoda!« Čim je Branka odšla, se je starka hitro oblekla ter po drugi poti pohitela v mesto. Morala je iti po važnem opravilu, ker je tako hitela. Pri obedu je rekla: »Ti si sedaj svoja, Branka, in, kar ti gre, moraš tudi dobiti na rako za svoje potrebe. Na tu, to ti je dedščina po pokojnem ti očetu.« je nadaljevala in položila omot bankovcev na mizo, »hranila sem ti to na interesis v hranilnici do sedanjeve časa, da se ne zgubi niti en krajcar. Bo, mislim, sedemsto goldinarjev.« »Dedščina po očetu.« se je začudila mladenka. »Da, amerikanska dedščina,« je prikimala stara. »Sedaj imaš s čim, pak si nabavi, česar trebaš. Tak, pozneje se najde tudi pri babici še kak groš. Ni treba niti varčevati.« Branka je pokleknila pred babico ter je začela ihtč poljubljati staro rok: »Ah, vi dobra, predobra babica!« »Nič! Nič! Moja kri!« je izmumljala starka, pogladivši deklico po čelu. VI. Prišel je dan ločitve. Branka se je zbudila z arano, bil je še na pol mrak. Pričigala je svečo počel sebe, si znela zaspane oči ter vstala tako nekaj časa sedela v postelji. Zabela je ogledavati se po sobi, razmišljati. Dames je torej prišel čas! Kar je tako živo želela, se ji danes izpolnjuje. Zapustiti to skromno hišico. Dolej ni poznala drugega stanovanja. Odkar se spomnja, je tu jokala, tu se smejala. Vse za vsak kamenček, vsako grečko, za vsako drevo, za vsak gram. Svee ji je takorekoč prižalo ki tkoči. Bilo ji je, kakor da je ona droben

Klasični prizoriščni z velikim veseljem in zanimanjem je — zlasti med mladino — vstopno. (Ta nova ustanovitev prične takoj s svojim delovanjem. Vpisovanje se prične v petek od 18. do 21. ure v prostorih »Narodnega doma« v Barokovihah — kjer bo imela glasbena šola tudi svoj sedež — in se bo nadaljevalo v soboto ob enaki uri in nedeljo od 9—12. Priporočamo starišem, naj dovedejo svoje otročiče s seboj k vpisovanju, kjer dobijo tudi vsa potrebna navodila. Jamstvo za vsepačenje šole je tudi v razveseljivem dejstvu, da se zanimajo za stvarni tudi taki, ki morejo iti vsestransko na roko.

Tridesetletnico mašništva slavi te dni gosp. Ludivo Zvaček, zupnik v Gologoricah (Istra). Slavljene spada k tisti četi četrdesetih duhovnikov, ki so se pred več leti obrnili k nam na jug, da so med narodom našim vrtili svoj zvišeni poklic in pa nalogo narodnega dramljenja. In kako da je slavljence zadoščaj tej svoji nalogi, o tem priča dejstvo, da mu ljudstvo poklanja vso udanost in hvaležnost. Na mnogaj!

Konferenca »Zbora svetnikov« za dekanijo Tolmin bo prih. sredo 14. t. m. (ne četrtek) pri Sv. Luciji. — Ivan Rojcar, dekan. — (G. dekan je želel, da bi bila ta vest že v sobotni »Edinosti«, ali poročilo smo prejeli šele — včeraj. Prip. urej.)

Le tako naprej, gospoda! Kdor koli se je udeležil prejšnje nedelje prireditve svetovinarjev društva na korist otroškega vrta, mora soglašati z besedami »Edinosti«: bila je manifestacija ljubne in zvestobe našega življa do sebe, do svojega jezika, do kulturnega napredka svojega naroda! Bilo je res tako lepo, da skoraj ni moglo biti lepše; da bilo je skoraj kakor nekaj, ko smo se istotam zbirali pod sveto trobojnico. In našo dečo, za naše zlato malčke, za našo bodočnost in za zdavnaj ogroženem Sv. Ivanu je teknovala vse, vse, kar se — ne srčamo se, da je slovenskega rodu! In kako so veselo in zadovoljno nastopala društva za društvo, iz okolice, iz predmestja, celo iz Istre! In temu primeren je bil uspeh; v moralnem obziru naravnost sijalen in upejmo, da tudi gnojni ni zastal za pričakovanjem. Naša »Edinost« je pa pohvalno omenila razna sodelujoča društva in meji tudi, kakor se je spodobilo, par podružnic »Ljudskega odra«. Pa, da ne bi nikdar storil! V tukajšnjem glasilu internacionalcev, ki se tiška v slovenskem jeziku, citamo takle Regimentskommando befel (kakor iz kakega leta 1915: »Dobravamo, da je v nedeljo 4. t. m. nodeloval na sokolski) veselici »Ljudski oder« pri sv. Ivanu, kar pa ne odgovarja resnici, ker pri sv. Ivanu ne obstoja »Ljudski oder«. Bržkone so se zbrali odpadli člani prejšnjega skupnega izobraževalnega društva pri sv. Ivanu, ter »Ljudski oder« sami napravili. Ne vodstvo, ne tajništvo, ne vzame na znanje eksistence te podružnice. Obnem pa obojamo isto podružnico, ustanovljeno od osrednjega vodstva, ki se je brez nasveta in naznanila istega udeležila veselice. — Logiko tega ukaza naj si razreši vsakdo, kakor zna in more: »Ljudski oder« je sicer sodeloval, pa ne obstoja, če so ga »napravili« neki odpadniki, ne priznava taka podružnica, pač pa se oboja ista podružnica, ki je bila celo oficijelno ustanovljena, in ki se je — vendar udeležila veselice! — V doslovno navedenem befelu smo podčrtali dve besedi. Oboja se torej javno slovensko društvo, ker je sodelovalo na veselici pri sv. Ivanu in sicer za najplebnejši kulturni namen, za pravilno vzgojo zapuščene decele! Da so oni poveljniki tako malo informirani bili, da niso vedeli za zvišeno kulturno svrhu, ki je rešitev slovenskega otroka na šolskem pragu v najbolj ogroženem kraju, tega pač ne moremo verjeti, saj vemo kako natančno čitajo »Edinost«. Pač pa je jako značilno, da se ne upajo svoje »obščedbe« očito izreči, in se zato zatekajo pod izmišljeno očitanje, da je bila veselica sokolska! V taki obliki (menijo menda) ta protinarodni izbruh ne zadene prehujo vseh tistih, ki se niso še slepo zapisljali internacionalci. Le tako naprej, gospoda! — Svetovničar.

Nov inženir za kulturno tehniko. Dne 6. t. m. je napravil na kulturno-tehničnem oddelku visoke poljedelske šole na Dunaju z dobrom vspehom tretji državni izpit Ivan Šorli, ki je postal tako inženir za kulturno tehniko. Dovesil je svoj čas hrvatsko državno gimnazijo v Pazinu in je sin bivšega tamkajšnjega okrajnega glavarja Ivana Šorlija.

Uradne vesti.

Poseščanje arheološkega muzeja v Ogლეu. Tukajšnji generalni civilni komisarjat poroča: Z nekimi nedavnim odlokem je določilo ministrstvo za uk, da bodo muzeji v kraljevstvu odprti ne samo predpoldne, tudi popoldne ob nedeljah, ko je, kakor znano, vstop brezplačen. V skladu s to določbo je ukrenjen generalni civilni komisarjat za Primorsko (urad za lepe umetnosti), da bo podrejenu mu arheološki muzej v Ogლეu odprt za običnost ob nedeljah brezplačno in ob istih urah kot v delavnicah, t. j. od 1. majnika do 30. septembra od 9. do 12. in od 15. do 18. in 1. oktobra od 10. do 12. in od 12. do 14. do 16. Na ta način se bo omogočalo posetnikom, ki jih v polnetni dobi zelo mnogo in ki spadajo k vsem slojem prebivalstva, da si lahko neovirano ogledajo to znatno zbirko, katere je bila pred kratkim vzpostavljena, ko so povrnil iz Dunaja razne dragocene predmete, ki so jih bili spravili proči zaradi nevarnosti vojne. Ob drugih dnevih v tednu znaša vsopnina 1 liro za odrasle, a 50 st. za otroke izpod 12 let. Vstop pa bo brezplačen za vojake armade in mornarice, kot je to v navadi po italijanskih muzejih. Ravno tako za vsakega tistega, ki bo imel posebno izkaznico od ministrstva za uk.

Iz tržaškega življenja.

Proti skrivalcem drobita. Oblasti so zopet zasačile več trgovcev, ki so skrivali drobit. Tako gostinčarja Aloja Riguttija, pri katerem so našli za 22 lir zvezčnega novca, Ana Domines, lastnico bufeta v ul. S. Nicolò in tobakarnico Rožo De Radio v ul. Acquedotto. Imenovani so bili vsi globljeni, a povod preiskavi je bil ta, ker niso hoteli »dati nazaj« v drobitu.

Velika tatvina črvljevi. V nedeljo so vdrlj neznan lopov v trgovino obitve g. Aldo Mayer, Grego na Corso Garibaldi št. 4. Ko je g. Grego odprl večeraj zjutraj svojo trgovino kot po navadi, je opazil, čim je prišel noter, da je bilo vse v strašnem neredu. Seveda je takoj pomislil na tatvino in se varal. Tatovi so odprli s ponarejenimi ključji »Royal«, ki se nahaja poleg omenjene trgovine in ki sedaj ne deluje. Ko so bili v kit v, so prevrtili zid. Vendar jim to pot ni šlo brez težav, kajti vrtili so na treh različnih mestih. Slednjič se jim je posrečilo in tudi — izplačalo. Odnesti so 275 parov moških in ženskih črvljevi v skupni vrednosti 18.000 lir. Tatvina je naznanjena oblastim, a okradeni trgovci je zavarovan.

Ranil je sestro z nožem in potem zbežal pred oblastmi neki Paolo Ventura, o katerem smo svojčas poročali na tem mestu, kako se je bil razjel na svojo sestro zaradi njenega slabega življenja. Ker se ni hotela odpovedati zlu, jo je razrijen brat nekolikokrat težko ranil z nožem. Od takrat so ga oblasti iskale, ne da bi ga moglo zaslediti. Včeraj pa se je sam javil sodišču, ki ga je zaslislalo in potem dalo zapreti v ul. Corone.

Zasačeni svedrovi. To je prvi slučaj, da je policija zasačila svedrovice na delu. Bilo je prošle nedelje zjutraj okoli 6. ure, ko je opazila varnostna patrula blizu ul. Mazzini nekoga mladeniča, ki se je držal precej sumnjivo. Še bolj sumnjiv je postal, ko se je videlo, da mu sledi neki voz. Mladenič je izgubil, a malo nato je se spet povrnil v isto ulico. Moral je opaziti, da ga stražniki zasledujejo in se je izgubil. Poveljniku patrulje je postalo jasno, da gre za kako tatvino. Ukazal je stražnikom, naj skrbno preiščejo vsaka vrata v ul. Mazzini. Ko so prišli do hiše št. 5, so našli vrata odprta. Šli so noter in zasačili dva človeka, ko sta ravno vrtila zid. To sta neki 25letni Bruno Olivo in 24letni Just Kemet. Seveda so ju spravili pod ključ.

Nevaren jetnik. Znan atlet in rokoborec Umberto Zamelato se nahaja že nekaj časa v zaporu v ul. Coroneo. Zannelato je zelo nervozen človek bolan na živih tako, da čisto kar besni, a pri tem postaja zelo nasilen in naravnost nevaren. Tudi večeraj okoli polдне se je ta mož z orjaškimi močmi razdržil v svoji celici v ul. Coroneo. Na krat je začel razhizati levo in desno po celici in ni mudilo, ko je bilo že vse na kosih. Ko ni imel več kaj razbiti, se je obrnil proti vratom in se zaletalet vanje s tako močjo, da se je tresla vsa ječa. Čuvaji so prišli na dotično mesto, toda ko so videli, kaj se godi, so kar prebledeli. Poklicali so tudi vojaško stražo, ki je obrnila svoje puške proti temu nevarnemu orjaku. Ali ni se ustrašil. Ker je postajala nevarnost večja in večja, so telefonirali Trevesovi postaji, ki je poslala svoje bolničarje v ječo. Eden med njimi je ublažil pobesnela atleta z lepimi besedami in ga s »politiko« pripravil tako daleč, da se je dal popolnoma mirno prepeljati v mestno bolnišnico, kjer so ga postavili pod opazovanje.

Požiksamomora v mestnem vrtu. Včeraj popoldne je začela nekaj 19letna Marija Bonano piti na neki klopi v mestnem vrtu karbolno kiseline. Požrla je par kapljic, a nato se je skesala in vrta glednikom daleč proč od sebe. Ljudje, ki so opazili njeno dejanje, so telefonirali iz bližnje lekarnice na realno postajo, ki je poslala svojo pomoč. Prepeljali so jo v bolnišnico. Vzrok njenemu početju je bil baje ta, ker je bila odpuščena iz službe in brez vsakih sredstev za življenje.

Opudecaten vaqon. V prosti luki so našli predvčerajšnjem en vaqon opudecaten. Mankalo je 10 pece raznih tkanin vrednih 3000 lir.

En pisalen stroj so ukradli predvčerajšnjem neznanim lopovi iz občinskega tehničnega urada v ul. S. Carlo. Zmankali so tudi drugi tehniški predmeti, tako da znaša skupna škoda kakih 6000 lir.

Žepar. Neki Čeh, po imenu Mihal Schin, je malce zaspal, ko je čakal večeraj vlak na glavni postaji. To priložnost je izkoristil neki Leonard Pelizzotti in ukradel Čehu listnico z 900 lirami. Polizzotti je bil aretiran, a Čeh je dobil denar nazaj.

Društvene vesti.

Podružnica CMD pri Sv. Jakobu vabi vse gg. odbornike in odbornice k seji, ki se bo vršila v četrtek, 15. t. m., ob 21 v prostorih otroškega vrta.

Telovadno društvo »Sokol« v Rojanu. Redna članska telovadba v sredo in soboto od 20.30 do 22. članice v torek in petek od 20.30 do 22, moški naraščaj v sredo in soboto od 19.30 do 20.30, ženski naraščaj v torek in petek od 18 do 19. Opozarjajo stariši, da redno pošiljajo svoj naraščaj k telovadbi in da pazijo na to, da po telovadbi točno dospo domov. — Načelnik.

Veselični odsek svetovinarjev družtev vabi na javno sejo, ki se bo vršila v sredo, 14. t. m. točno ob 21.30 na verandi Narodnega doma. Naproseni so vsi, ki so sodelovali, da se je udeležje, ravno tako vsi, ki se zanimajo za uspeh prireditve, ker tega dne se bodo polagali računi.

»Glasbena Matica«. Danes zvečer ob 20.30 je važen sestanek pevskega zbora in orkestra v društvenih prostorih. Ob tej priliki se sprejemajo tudi novi člani. — V četrtek, 15. t. m. ob 20 je odborova seja. Vabljeni so tudi gg. poverjeniki orkestra in pevškega zbora.

Pevsko društvo »Kolo«. Jutri, v sredo zvečer, ob 20 pevka vaja v prostorih »Glasbene Matice«. Pridejo naj vsi pevci. Vabljeni pa so tudi drugi, ki bi se hoteli priključiti k pevskemu zboru.

Književnost in umetnost. Glasbena Matica 1909—1920

Prelistali smo knjižico. Le 23 strani je je, ali vzradostilo smo se je, ker s svojimi poročili in podatki podaja dokaz, koliko morejo doseči združeno s pravo in resnično ljubeznijo do stvari, ki ji hočemo služiti in jo pospeševati, ri, ki ji hočemo služiti in jo pospeševati. Knjižica nosi naslov »L poročilo tržaške Glasbene Matice«. Ta naša kulturna ustanova stopa torej prvikat pred javnost s take vrste poročilom. V kratkem I. odstavku prináša nekoliko podatkov o namenih društva in o pravicah in dolžnostih društvenikov. Potem pa sledi v II. odstavku nekoliko skrbno sestavljene zgodovine društvenega delovanja v prvem desetletju 1909—1919: o postanku društva in o namenih, ki so bili pred očmi ustanoviteljem. Zbor tržaške podružnice »Glasbene Matice« je vsklil iz malega zbora pevcev tržaškega Sokola, ki je pozneje, po pristopu Sokolice, vzrastel v močan mešan zbor. Ustanovi se občni zbor se je vršil dne 19. oktobra 1909 v prostorih »Slov. Citalnice« ob navzočnosti koncertnega vodje »Glasbene Matice« v Ljubljani Matjeja Hubada. Predsednikom podružnice je bil izvoljen dr. Edvard Slavik, ki ji načeluje tudi še danes. Skoro po občnem zboru, s šolskim letom 1910—1911 je otvorila naša matica glasbena šola, ki ji je bil učiteljski zbor sestavljen iz Emila Adamsča, Karla Bizze, Ivana Frischkovitza in Karla Mahkote. V naslednjem šolskem letu je Matica pritegnila še Vasilja Mirka, Avgusta Wascheta in Vinka Susteršiča kot učne moči. Iz skromnih začetkov se je šola postopno razvijala do lepih uspehov, ker stalna tendenca nje delovanja sta bila razvoj in napredek. V drugem polletju 1912—1913 je pridobila šola izvrstnega učitelja v osebi Petra Teplaga, kapelnika dobrega slovesa.

Tako se je ustanova uspešno razvijala do julija 1914 — do izbruha nesrečne vojne, ki je kruto posegla tudi v učiteljski zbor Matice. Ali tudi v teh kritičnih casih je odločna volja vodstva poskrbela toliko, da delovanje šole ni popolnoma prenehala. Borec se proti raznim neugodnostim se je Matica s svojjo šolo prebela do šolskega leta 1918—1919, ko je prišel Trst bolj na bojno fronto in so se težave nekoliko ublažile. Prišel je na šolo kot učitelj izvrstni češki violiniist Fran Topić in začasni ravnatelj.

O stalnem razvoju in napredku šole, oziroma nje gojencev in gojenk pričajo številne prireditve: koncerti in produkcije, ki so imele na sporedih tudi dela velike glasbene vrednosti

in na katerih so sodelovali vmes tudi pevci in pevke in umetniški velikega slovesa: Mira Costapieraria, Julij Betetto, Josip Krizaj, Pavla Lovsetova, Estela Kuzmančičeva. Dalje je društveni pevski zbor odlično sodeloval na raznih prireditvah, na katerih so nastopali, med drugimi tudi odlični gostje, kakor n. pr.: operna pevka Cirila Medvedova, operni pevec Josip Rijavic, pijanist Ciril Erzen, Dana Koblerjeva, operna pevka narodnega gledališča v Pragi Olga Borova-Valonskova, češki pijanist Jaroslav Kocijan, slovenski pijanist Ciril Ličar. Da društvo ni moglo vspešno izvesti še drugih, važnih, že začrtanih nalog — osnutja glasbene knjižnice, izdajanja muzikaj — na tem je bilo krivo nedostajanje zadostnih finančnih sredstev, posebno pa izbruh vojne. Ali na sploh se je na društvenem delovanju ohranjala tendenca smotnega dela in zdravega postopnega napredka. Iz vzrokov, ki smo jih že označili, ni delovanje Matice tvorilo je ravne črte, ki bi vodila le navzgor po lepi cesti, ampak je valovalo: po krepkem povspenjanju upadanje, a sedaj gre zopet razveseljivo navzgor toliko v pogledu artističnih uspehov, kotkoder številna gojencev šole. Koncem šolskega l. 1909—1910 je imela šola 30 gojencev, l. 1913—1914 115, 1915—1916 le 20, koncem 1918—1919 pa zopet 77, kjer pa ni vštet zborov naraščaj. Sedaj pa šteje šola gojencev menda le 15 manje, nego v najbolsih svojih casih. In to udkjub dejstvu, ki je je treba posebno vpoštevat: da so toliko našega življa odnesli dogodki.

Zato se radujemo z vsjo pravico na »I. poročilo«, ki je je izdala naša podružnica »Glasbene Matice«, ker pričja, kako naš narod stremi po napredku tudi na tem važnem polju kulture in kako da mu tudi grozna ubijalna teža časov ni mogla preštrči takega plemenitega stremjenja. »I. poročilo« je torej častno izpričevalo za Matico, za vse čimtelje, ki sodelujejo pri nji, za gojence in za koncu konca za vse narod naš.

V tem večjo dolžnost je naši javnosti, da prvi pogoj za vspešno delovanje take institucije je — financiranje. Treba denarnih sredstev. Poročilo naglašja — in to po pravici — da zmisel za take potrebe, take kulturne institucije prodira le počasi v občinstvo. Tem hvaležnej moramo biti tistim, ki so prihišili Matico na pomoč s podporami. Večje zneske so darovali: Neimenovanci, Zdravko Katnik, Trgovsko-obrtna združega, Tržaška posojilnica in hranilnica (ki naklanja redno letno podporo). Bog nakloni v bodoče še več podpornikov naši Glasbeni Matici!

Društveno vodstvo je sestavljeno takole: predsednik: Dr. Edvard Slavik, odvetnik: podpredsednik: Ivan Vovk, učitelj: tajnica: Jelica Čekova, učiteljica: blagajnik: Vladimir Prilečič, računski uradnik: odborniki: Karel Džekle, trgovski uradnik: Karel Gruntar, učitelj: Ana Lampetova, uradnica: Bogoslav Seršič, zavarov. uradnik; Dr. Egon Starč, odvetnik; Milan Zeqa, sodniški uradnik. Pregledovalci računov: Dr. Josip Abram, odvetnik; Fran Veturini, učitelj. Poverjenik pevškega zbora: Vilko Modrijan, uradnik TPH. Poverjenik orkestra: Josip Merku, priv. uradnik. Šolski ravnatelj in upravitelj imata v odboru virilen glas.

Odbor je sklenil, da prične letos z izdajanjem in zalaganjem muzikaj. Prvi zvezek rednih Maticinih izdajanj bo obsegal zbirko večinoma novih moških in mešanih zborov. Natančnejša vsebina in cena se objavita potom časopisov. Društvo se nada, da s tem zvezkom za prvo silo odpomore vsled vojnih časov nastalemu in zelo občutnemu pomanjkanju zborovih skladb ter da bodo pevski krogi pridno segali po njem.

Mnogim starim članom G. Matice bo vzbudilo to Poročilo ugodne spomine!

Razpis nagrad za najboljšje skladbe.

Odbor Glasbene Matice razpisuje tri nagrade za najboljšje zborove skladbe (moške ali mešane zbre). In sicer zvezek: I. nagrada L 300, II. nagrada L 200, III. nagrada L 100.

Natečaj se lahko udeležijo vsi jugoslovenski skladatelji v zasadenem ozemlju. Vpostane skladbe morajo biti originalne, se netiskane in meobjavljene. Skladbe naj se zanimajo s kakim geomom ali napovedno besedo; pravo ime, stan in prebivališče skladateljevo naj se priložijo v zaprtem ovitku, ki naj nosi na zunanji strani isto geslo ali besedo. Skladbe naj se vpošljijo na naslov Tržaške Glasbene Matice do 1. oktobra 1920. Imena nagradjenih skladateljev se razglasio dne 15. novembra t. l. in istega dne se odpošljejo tudi nagrade. Nagrodene skladbe preidejo v last Glasbene Matice in se bodo proizvajale na koncertu Tržaške Glasbene Matice v sezoni 1920-21 ter izidejo l. 1921. v tisku. Skladbe, ki se ne bi nagradile, ki bi pa kljub temu bile dobre za javnost, bi društvo v sporazumu s skladateljem proti primerenemu bonarju kupilo v iste namene. Posebno radosočiče obstoječe iz treh strokovnjakov na glasbenem polju, bo presojevalo skladbe in določilo nagrade.

Dopisi.

Kobarjci in bližnji verniki naj nikar ne mislijo, da sta bila odlikovana zadnja dva župnika, ker sta vedno imela Avstrijo na jeziku, češ, ona ni framsanska država, ki podpira in ljubi rajše sv. vero in cerkev itd. Taka štreberja in šebičeva vendar nista bila. Nikoli je nista kovala med zvezde, še manj pa hvalila javno v cerkvi za kako mrvico z mize verskega ziklada, zakaj vse to sta smatrala za njeno dolžnost. Zato je zapel prvemu nepozabni tukajšnji kaplan in slavni pesnik S. Gregorčić: Pač mnogo motkih, a malo mož naš vek rodil!

Sokol v Idriji je priredil dne 19. in 20. rožnika svojemu naraščaju »Naraščajev dan«. Slavnost se je pričela dne 19. zvečer v rudniškem gledališču. Po dveh dobro uspehlih deklamacijah se je upriporila Ribičič-Grbečeva mladinska igra »V kraljestvu palčkove. Igra je bila našiturna in draga, dekoracije in kostumi so bili okusni, občinstvo pa nad pričakovanje zadovoljno. Obiskali so nas tudi gostje iz Cerknega ter se čudili, da se je s tako majhnimi otroki uprizarila na dejanju bogata tridejanca, kar pač priča o velikem trudu režiserjev. Drugačje dne dopoldne je bila v rudn. gledališču akademija. Podstarosta br. R. Kenda je govoril o nalogi Sokolstva in o zgodovini idrijskega naraščaja. Na to so dečki in deklke z razumevanjem deklamirali nekaj skrbno izbranih pesmi, ki naj vzbujajo ljubezen do domovine in na

rodnih idealov. Po akademiji so se prodajale v spomin na to slavnostno prireditev razglednice, ki jih je narisal br. A. Bucik. (Na sliki vidimo dečka in deklko, ki ovjata z vencem Tyrsovo soho, postavljeno pod košato lipo. V ozadju so gozdovi, pred njimi idrijski grad, pred soho pa sloni idrijski grb. Razglednice je narisnil br. H. Lax in se prodajajo po 25 cent. v papirnicah br. H. Saxa in Val. Lapajnetja. Za večja naročila velja naslednji popust: za 500 razglednic 20%, za 1000 40%. Ker predstavljajo razglednice domač motiv, pričakujemo, da si jih naročijo društva in trgovci ter podprejo gmočno naš nadebudni naraščaj). Popoldne se je vršila na starem Šolskem trgu javna telovadba, pri kateri je nastopilo 60 dečkov, 52 deklke in 40 moškega naraščaja, nad vse pričakovano lepo. Navdušena in neprisljena pohvala, ki je sledila točki za točko, nas je najbolj prepričala o tem. Posebno je godilo očem, ker so bili vsi dečki in vse deklke v lični novi telovadni obleki, ki jo je zamislil br. Bucik.

Vse splošno smo lahko zadovoljni za obširno prireditvijo, v kolikor to ne nasprotuje naši večni nezadovoljnosti, ki nam narekuje neprestano delo za napredek in večje uspehe. Bratje vdaitehli in sestre vadtelice naj smatrajo lepi uspeh kot plačilo za njih trud, naraščaj pa naj z rednim poscajenjem telovadbe pokaže svojo hvaličnost idrijskemu Sokolu, ki s tako vnmemo skrbi za njegov teladni razvoj.

Zahvala. Telovadno društvo »Sokol« v Idriji si šteje v svojo častno dolžnost, da se na tem mestu javno najiskrenejše zahvali vsem gostom in domačim, ki so na ta ali oni način pripomogli, da se je njegov »naraščajev dan« praznoval tako sijajno.

Posebno zahvalo izrekamo br. Avgustu Buciku, ki je vnačeval za naraščajev praznik in mu dal oni veliki sijaj z zelo okusnim uzorcem telovadne obleke kakor tudi z umetniško izdelano razglednico.

Naša vroča zahvala vsem sestram življani, ki so sešile brezplačno oblecke za naraščaj ter so pokazale z neumornim delom po dnevi in po noči, kakšno mora biti prava Sokolica, ki se ne straši nobene žrtve, ki sploh ne pozna strahu.

Bratska zahvala bratom in sestram, ki so poučevali igre in deklamacije. Bratje in sestre! Vsi čitimo, kako nas je okrepil naraščajev dan ob pogledu na skoro podvojene vrste naraščaja. Iz vaše moči in zavesti je zaplal nov tok ognja v žile naše mladine. Tu čitimo, to hočemo negovati do ciljev, ki so nam edini in svetli! To bodi vsem najlepša zahvala. Zdravo!

Postumia in nevarnosti. V nedeljo, dne 4. t. m. v večernem mraku je nastalo žušenje po mestu, stikanje glav, tekanje; razlegel se je trobente glas, ki je klical vajoštev pod orožje. Čuli so se pritajeni glasovi — Jugoslovenci so vdrlj čez mejo — Srbi so tu. In res, na bližnjem hribčku proti vzhodu je zažarel ognjen, vzleale so rakete, čulo se je prasketanje pušk, grmenje topov. Vse orožništvo in vajoštev se je pričelo pod vodstvom izvažanih in večjih vodnikov pomikati proti ogroženi točki; skrivaje in plače se po gmovju je slednjič obkolilo sovražnika in pričel se je boj, ne boj, mesarsko klanje, dokler se ni našim hrabrim in zmagovitim braniteljem posrečilo sovražnika premagati in ga razorožiti. Plen je bil velikanski. Na samem orožju se je zaplenilo — tri pipe — in vjele štiri ali pet nedoraslih mladenčev. Tako so videli Postumio iz preteče velike nevarnosti. — Postoja se pa muza in smeje, kajti namisljena jugoslovenska nevarnost ni bila nič drugača, nego vsakoletni običajni kres na predvečer naših blagovestnikov sv. Cirila in Metoda.

Zopet napad na tiskarno »Puškega Prijatelja« v Pazinu. V nedeljo po noči so že prosili pazinski klativtizi zopet uprizarili napad na rečno tiskarno. Ob viku in kriku — ki ga menda ni treba poblížje označati — so to pot... streljali. V tiskarni se je nahajal le en delavec. Ni čuda, da je v tej sili ustrelil tudi on. Sledila je aretacija — delavca! Tega edinega so prijeli. To j epač dejstvo, ki tako značilno, da ne potrebuje nikakega komentarja. Poškodbe pa to pot ni bilo posebne.

Pripominjamo le še, da je bil aretiran delavec opremljen z orožnim listom. Ali so bili tudi razbojniki?!

Iz Plavaj na Koprčični. Že dolgo časa se nistem oglasil. Ali, ker je svet postal tako »modern.« da sili vse v časopise, naj vam tudi jaz kaj sporočim iz naših krajev. Kakor znano spadajo vasi Plavje, Škoflja in Hrib pod Miljsko županstvo. Doalej so dovoljevali vsaki teh davčnih občn po enega odbornika. Za Škofljo je bil Josip Bertok, nadtelitelj; za Plavje Anton Ražem; za Hrib Anton Hrvat in od Hrvatov. To je bilo naše zastopstvo, ki se je po možnosti zavzemalo za naše koristi. Ali, bili so osamljeni, ker se niso mogli vezati z nobeno lahkimi strank. Često so se morali naše spopadati injmi, ker so se hoteli očividno okorišati na škodo naših vasi. Posebno zagrizeni marzinarji, zlasti pa njih načelnik, neki Brandolin, namestenec bolniške blagajne. Tako se godi gotovo povsod, kjer so slovenske vasi pod laško občinsko upravo. Zato bo nujno potrebno, da bi naše politično vodstvo poizkusilo z akcijo, da se take naše vasi odcepijo od laških občn. Drugače smo izgubljamo! Oglašamo se, ker se nas polačča obup; prosimo odpomniti, recite. Tudi smo pripravljene za sodelovanje. Ako treba, pridemo tudi osebno v Trst, da podamo konkretnih podatkov o našem položaju, dokazov, kako nesuglasno se nas izkorišča in zatira.

Bodita nam proslavljena solunska sveta brata dva, ki jezik naš učila sta, naš jezik posvetila sta.

Tako se je pelo prošle nedeljo pri slovensnih sv. mašah, ki so se darovale po vseh briskih cerkvah na čast naših blagovestnikov. Že na predvečer godu naših apostolov so po vseh Brdih goreli kresovi, žareli so v raznih barvah umetni ognji, s katerimi so se posebno izkazali v Kojškem. Lepo je bilo videti ognjen vec na »piazza Garibaldi« (trg pred cerkvijo, ki pa se kmalu prekrsti na bolj domače ime). Slišalo se je celo tu pa tam neko čudno pokanje, kar je povzročilo, da je večer potekel nemoteno. Tudi kakšno posamezno trobojnico je bilo ta dan videti. Teden pozneje, t. j. prošle nedelje, je na zvonikih več vasi vibralo precej trobojnic. Teh naših narodnih znakov bi bilo gotovo še več, da niso ljudje prišli tekom vojne ob nje. Kaj in kako mislijo naša Brda, bo najbolje povedano, če opišemo na kratko, kako je potekel dan proslavljanja solunskih bratov v enem kraju, n. pr. v Vipolžah. Po kónčani slovesni sv. maši je iz polnih orgelj zadonela »Le-pa naša domovina«. Ljudje niso zapuščali cerkve, kakor po navadi, ampak so obstali in poluglasno peli z orgljami. Mladina je šla natrkavat v zvonik, ki je bil v par minutah ves v zelenju, iz katerega ste ponosno plapolali dve trobojnici. Natrekavanje je trajalo do pozno popoldne. Vrhi fantje niso pustili z oči svojih zastav, da se jim ne bi pripetila kakšna nesreča. Vsem ljudem si čital iz obraza odločnost braniti te svoje svetinje proti vsakomur. Povsod tako kulturnemu sovražniku. Povsod je dajalo izrazu upanju, da bodo naši »odrešitelji« vendar odkrat razumeli našo dušo.

Trnovo. Tukaj je umrla po dolgi in mučni bolezni mati znane slovenske družine g. Antonija Vrh. Pogreb pokojnice se je vršil 12. t. m. ob obilni udeležbi ljudstva. Blag ji spomin!

Podružnica »Slov. planinskega društva« v Cerknem sklicuje svoj občni zbor za nedeljo, dne 18. julija t. l. ob 21. uri v gostilni g. Franca Makuca v Cerknem. Vse člane in planince vabi — odbor.

V odgovori! Iz Kanala: Gosp. urednik! Vem, da se ne pripirate radi z onimi, ki jim je prepir potreben, kakor ribi voda, ker od tega živijo, vendar Vas prosim, da mi dovolite nekakj odgovora, da se ne bodo pri »Delu« ponašali, da so nam že sapa zaprli. Na naše poročilo o komunističnem shodu v Kanalu so odgovorili v »Delu« z dne 25. minulega meseca, da je naše poročanje bilo tako nezmišlno in netočno, da ni vredno odgovora, in da diši močno po frakerstvu — hvala za poklon, da smo frakirali v Kanalu! — Ali že teden kasneje so pri »Delu« pozabili, ali ni vredno odgovoriti »Edinosti« in sedaj smelo proglašajo, da se je »Edinost« zlagala od prve do zadnje besede. Lagali smo torej: da so sodežji vabili na shod, to so morali ljudi posebej klicati tja in da je imel priti na shod tudi dr. Tuma. Pogrevati hočemo le kolikor je potrebno: »Delo« od 18. min. m. samo priznava, da so vabili na shod z laškimi plakati — a to v slovenskem Kanalu, kjer so do vojске Laha poznali samo po imenu! Da ni bilo na shod ob napovedani uri nikočar, razen privandranih komunistov, vemo pa vsi, saj ste čakali domačine, dokler se ni končal popoldanski blagovost; s takimi pristisai se torej ne morete ponašati. Glede prihoda dr. Tume so trolili le Vaši privandranci; primite torej njih za usesa in ne krivite dopisnika »Edinosti«. Seveda ni bilo treba posebej klicati na shod Vaših 18 pristaveš s predsednikom in pripričančem vred; o tem nismo nikdar dvomili, ker le Vam se imajo oni zahvaliti, da smeljo svobodno odjedati kruh domačinom. Dajejo čitavo v »Delu«: »Edinost« laže, da je bil govrnik poprej bolniški nadzornik in da je par dni poprej moral popihati iz Jugoslavije. Mi pa odgovarjamo, da nismo krivi, če se je govrnik na shodu ponašal, kakso mu dobro znane razmere delavcev, ker jih je hotel nadzorovati v »bolniški blagajni; do kedaj je on ta človekoljubni posel opravljaj, tega seveda ne vemo, le v »Delu« od 11. min. m. čitamo, da so gospoda Košiča takrat namestili pri svoji stranki. Dalje ne vemo, ali je to res, da jo je moral gosp

Krvavi izgredi v Splitu.

RIM, 12. Agencija Stefani javlja: V Splitu je 11. t. m. napadla skupina jugoslovenskih nacionalistov brez kakšnega poviša nekoliko častnikov kr. ladje »Puglia«, ki so se nahajali na obrežju. Čoln z majhno posadko, ki je bil poslan k obrežju, da vkrca častnike, je bil sprejet s strelji iz samokresov. Nekaj večja posadka, ki je hotela štiriti vkrcavanje, je bila napadena z ročnimi granatami in s streljanjem iz pušk. Dogodek je imel žal, izredno žalostne posledice. Vrh poveljnik »Puglie«, korvetni kapitan Tomaso Gulli, ki se je bil vkrcaval z večjo posadko, da zaščiti svoje častnike, ki so se vkrcavali, je bil zadet od kroglice iz puške. Njegovo stanje je zelo nevarno. Motorist Rossi je podlegel rani, ki jo je dobil.

Lahko ranjeni so bili poročnik Fontana in Čestelano ter podvodja mehanik Pavone.

Amerikanski admiral, kateremu je poverjena kontrola dalmatinskega obrežja onstran premirne črte, kjer se nahaja tudi Split, je posredoval pri mestnih oblastih, in zdi se, da je mir vzpostavljen. Ukrenili so se takoj primerni ukrepi v svrhu zaščite naših sonarodnjakov in v svrhu dosege potrebnih odškodnin.

Korvetni kapitan Gulli umrl.

RIM, 12. (S) Korvetni kapitan Tomaso Gulli, poveljnik ladje »Puglia« je umrl vsled rane, zadobljene telom izgrediv v Splitu.

Sporazum med Italijo in Albanijo dosežen?

RIM, 12. Listi javljajo, da bo kmalu dosežen sporazum med italijanskim pooblaščenecem baronom Aliottijem in Albanci. Italijanske čete se bodo na podlagi tega sporazuma umeknile iz Valone in zasedle otoke, ki obvladujejo valonski zaliv.

Sporazum med Albanijo in Italijo.

BELGRAD, 11. Iz Pariza se javlja, da je Italija ponudila Albaniji nastopi sporazum: Priznanje vlade v Tirani, neodvisnost centralne administracije, absolutna evakuacija italijanskih čet z ozemlja vse Albanije, izročitev orožništva in policije, dalje da se dopusti Italiji, da izvede obrambna dela pomorskih položajev in da zgradi radio-telegrafično postajo v Sasenu. Italiji se odstopijo sladke vode pri Valoni, da se morejo ladje preskrbeti s pitno vodo, dalje da se izplača Italiji del troškov, ki jih je imela z gradnjo cest in pristanišč. Albanska vlada bo v svojem imenu rekrutirala 50.000 vojakov v obrambo države proti srbskim grožnjam. Italijanska vlada je izjavila, da je antisrbska in antigriška in da je v interesu Albanije same, da dela skupno z Italijo, ki ji z obljubo Argirokastra jamči neodvisnost države.

Italijansko-albanska pogajanja prekinjena? RIM, 13. »Giornale d'Italia« javlja, da so se pogajanja med italijanskim zastopnikom baronom Aliottijem in albanskimi poverjeniki prekinila, ker Albanci niso hoteli dovoliti, da bi italijanske čete še nadalje ostale v trdnjavah otoka Sasena in na dveh rtih valonskega zaliva. Albanski zastopniki so se povrnil v Tirano, a baron Aliotti se je odpeljal v Valono. Albanci zadnje dni ne napadajo, toda zdi se, da pripravljajo nove srdite napade na Valono.

Izgredi v Italiji.

NEAPELJ, 12. V Corneto Particara je prišlo do krvavih spopadov med ljudstvom in orožniki ter častniki vsled nerednosti pri razdeljevanju živil. Bilo je nekoliko mrtvih in veliko ranjenih oseb.

RIM, 12. V Veroliju je prišlo do hudega spopada med ljudstvom in varnostnimi organi. Mnogi so je napadli in razdejali občinsko poslopje. Kraljevi komisar je moral zbežati.

ENTENTA PONUDILA RUSLJI MIR. SPA, 12. Po večerjani seji vrhovnega sveta, na kateri se je razpravljalo o poljskem vprašanju, je poslal Lloyd George v Moskvo brzojavko, v kateri predlaga sovjetski vladi ustavitev sovražnosti pod temi le pogoji: Vilna se mora vrniti Litvi; poljske čete se umaknejo na premirno črto iz l. 1918, a ruske 20 km za to črto; v Galiciji ostanejo ruske in poljske čete v svojih sedanjih postojankah; čim prej se skliče v London mirovna konferenca, na kateri bodo zastopane sovjetska Rusija, Poljska, Finska, Estonka, Litva, Letiška, vzhodna Galicija in Ukrajina. Po sklenitvi miru s temi državami se bo sklenil mir z zapadnimi državami; moskovska vlada bo lahko poslala v London listega zastopnika, ki bo hotela, toda morala bo zanjati, da ne bo širil tekem svojega bivanja v Angliji boljševiške propagande. Čete generala Wrangela se umaknejo na Krim in ostanejo tam.

Izbruh protestne stavke v prosti luki. Vsled dogodkov v Splitu je nastalo med tukajšnjimi italijanskimi nacionalisti velikansko razburjenje, ki ima že sedaj eno hudo posledico. Davi je namreč prišla skupina civilistov k ravnatelju splošnih skladišč g. Pozziju in zahtevala, naj da izvesti italijansko zastavo z žalnim trakom. G. Pozzi je opozoril skupino, da nima od oblasti še nobenega tozadevnega ukaza in da torej ne more zadovoljiti njihove zahteve. Toda končno je bil ravnatelj z grožnjami prisiljen izvesti zastavo. Kmalu potem sta prišla dva odposlanca delavstva protestirati k ravnatelju proti razobešenju zastave, ker da delavstvo noče imeti nič skupnega z gibanjem zaradi dogodkov v Splitu. Zahtevala sta, naj takoj sname zastavo, kar pa ravnatelj ni storil, češ da jo je sicer proti svoji volji razobešil, a je sedaj ne more več sneti. Valed tega je bila proglašena opoldneva spozornost med delavstvom in uradništvo v prosti luki protestna stavka proti nasilnemu postopanju z ravnateljem Pozzijem.

To vest smo dobili ravno pred zaključkom lista iz delavskih krogov v prosti luki ki ne žele, da bi se njihovo gibanje tolmaloča napušča.

Cilka Katnik
Friderik Bojk
obhajata danes svojo poroko.
V Trstu, dne 11. julija 1920. (43)

Cilka Katnik
Fran Repič
obhajata danes svojo poroko.
V Trstu, dne 11. julija 1920. (40)

MALI OGLASI

SLUŽKINJO IŠČEM za nekaj ur na dan. Javiti se v ulici Torre bianca št. 14, III. n. levo. 43

DEKLICA se išče za malo družino. Naslov pri upravi. 41

KUPUJEM vrče ul. Solitaria 19. Margon. 3616

KOLARSKI POMOČNIKI se sprejmajo takoj. — Jurkas, Via Chiozza 43. 42

HIŠA z zemljiščem pri Lovcu (Caciatore) št. 1201 je na prodaj. Informacije daje tvrdka R. Drufovska, Via Valdiriova, 38. 40

LONČENA POSODA vseh vrst, lonci, skleda, modeli itd. najbolje kakovosti, se dobijo v poljubnih množinah pri Julij-Ivanu Lenassi, Gor. Logatec. — Zaloga monakovskega dvojnega marčnega piva (Bockbier). 2

PIANINO ali glasovir, tudi potreben poprave, kupim v vsakem kraju po najvišji ceni. Mirodlinca Zigon, Trst, ulica XXX. oktobra št. 8. 527

ZLATO, srebrn in krone plačuje po najvišji ceni Pertot, S. Francesco 15/II. 27

LESENE STOLE za gostilne in kuhinje prodaja Dobic, Via Fontana št. 4. 29

SPREJMEM starejšo služkinjo zmožno vsega hišnega dela. Plača po dogovoru. Pojasnilo, Stefan Štekar, trgovec Ajdovščina. 31

PSIČKI čiste čiške pasme izborni čuvaji se prodajo. Picardi 12. 32

IZREDNA PRILIKA. 1200 metrov blaga za moške obleke (dovoljen izvoz) 26 lir meter, odda J. Jiras & Comp. Trst, ulica Milano 33. 34

KUPI SE MIZARSKO ORODJE. Naslov pove upravnistvo »Edinosti«. 35

PRODA SE skoraj nov aparat za razsvetljavo »Sirus«. Posojilnica Podgrad. M. O. 12

PRAKTIKANT za večje podjetje v Trstu se išče. Nastop takoj. Detajlirane olerje pod »Praktikant-na upravo« Edinosti. 33

PRODASTE SE dve zemljišči. (eno z vodnjakom) ležeči ob cesti na »Križiščah« pod Kastvom, prikladni za gradnjo hiš. Pojasnila daje Rudolf Jelušić, Kastav 20. 36

NAZANJAM slavnemu občinstvu da sem dobil veliko množino živega apna, katerega razprodajam po 19 lir 100 kg. Ul. Istria 64., zraven pošte. 38

SREBRN DENAR kupujem po najvišjih cenah v vsaki množini. Pridem lahko ponj. Alojz Povh, Garibaldijev trg št. 3 (prej Barriera) Tel. 329. 3341

†
S potrtim srcem naznanjamo v imenu tudi ostalih sorodnikov, prijateljev in znancev prežalostno vest, da je naš preljubljeni soprog, brat, svak in stric

Andrej Blažina
po kratki in mučni bolezni, v starosti 60 let, danes ob 5 zjutraj, previden s svetlojstvi za umirajoče, mirno v Gospodu zaspal.
Pogreb draga pokojnika bo v sredo, 14. t. m., ob 10 predp. iz hiše žalosti v Barkovljah št. 685 na barkovljsko pokopališče.
BARKOVLE, 12. julija 1920. (41)
Rozalija Blažina roj. Grilanc, soproga.
Anton, brat Josip in Karol Grilanc, svaka.
Gabrijela in Ivanka Furlan, nečakinja.

Kmetka posojilnica in hranilnica v Vanganelu
vknjižena zadruga z neomejenim poroštvom
vali na

glavno skupščino
ki bo
17. Julija t. l. ob 17. uri v posojilniških prostorih v Vanganelu.

DNEVNI RED:

1. Poročilo načelnikstva in nadzornikstva.
2. Odobrenje računov in razprava o dobičku.
3. Volitev načelnikstva in nadzornikstva.
4. Slučajnosti.

Pri nezadostnem številu udeležencev obdrži se občni zbor pol ure pozneje ne glede na število navzočih članov. 19

Št. 2079-20.

Razpis natečaja.

Skozi celi mesec avgust 1920 odprt je natečaj za mesto

zdravnika

v eno zdravstveno okrožje vjedinjenih občin Dolina-Očizla-Kizenc.

S dež zdravnika nahajal se bo v eni vasi krajne občine Dolina. Službeni red je razviden iz določil deželnega zakona od dne 12. avgusta 1907, dež. zak. št. 39.

Plača, v kateri je zavzeta nagrada za zdravljenje občinskih revežev in odškodnina za stanovanje, določena je na 6000.— Lir letnih, izplačljivih v antecipatnih mesečnih obrokih. Zdravnik je dolžan vzdrževati tudi domačo lekarnico.

Prošnje je vlagati v zgoraj navedenem roku na Županstvo občine Dolina, opremljene s sledečimi dokumenti:

1. Spričevalo o italijanskem državljanstvu in o pristojnosti v eno občino ležečo v ozemlju izza premirne črte.

Prednost do imenovanja imajo oni prosilci, kateri poznajo slovenski ali hrvaški jezik.

2. Spričevalo o izvršenem zdravniškem in kirurškem izpitu.
3. Krstni ali rojstni list.
4. Morebitna druga spričevala o doedanjem službovanju.

DOLINA, 6. julija 1920.

Županstvo občine.

UMETNI ZORJE
z in brez željusi, zlato krone in tudi obročki
VILJEM TUSCHER konsultant ZOBOTERNIK
TRST, ul. 30. oktobra (ex Caserma) 13, II.
Ordinra od 9 predp. do 6 večer.

Vozovska, podkovska
in (39)
mehanična delavnica
FRAN DEKLEVA
na Kozini
prevzame vsako v to stroko spadajoče delo, katero izvrši točno in po zmernih cenah.

Gostilna-Buffer
Trst, Via Geppa št. 16.
Izvrstna kuhinja, vedno pripravljena. — Vina: istrsko, malvazija, najfinejši rdeči burgunder in italijanska. — Cene zmerne.

DR. MRAČEK LEOPOLD
ZOBORAVNIK
Trst, Corso Vittorio Emanuele III. 24, I.
sprejema od 9-12 in od 15-18.
Brezbolnost izdiranje zob, zlato krone, zlati mostovi brez neba. — Vse po modernih tehnikah, ameriški in švicarski sistem.

J. Piščanc & C.
kovaška delavnica
Trst, ul. G. Gozzi 3 (zraven javnega prenočišča)
sprejema (2)
use v to stroko spadajoča dela

JADRANSKA BANKA
Del. glav.: K 30.000.000. Rezerve K 10.000.000
Beograd, Celje, Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opaticja, Sarajevo, Split, Sibenik, TRST, Zadar, Zagreb
Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle.
Sprejema vloge
na hranilne knjižice ter jih obrestuje po 3 1/2% a v bancogiro prometu po 8%.
Vloge, ki se imajo dvigniti samo proti predhodni odpovedi, sprejema po posebno ugodnih pogojih, ki se pogodijo od slučaja do slučaja.
Daje v najem varnostne predale (safes).
Bančni prostori v Trstu se nahajajo:
ul. Cassa di Risparmio, ul. S. Nicolo
Telefon: št. 1463, 1793, 2676
Blagajna posluje od 9 do 13

Ustanovljena leta 1930 **Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani** Ustanovljena leta 1909
Podružnice: Borovlje, Celovec, Celje, Gorica, Maribor, Split, Sarajevo, Trst, Agentura v Ptuj

Poziv k subskripciji
novih delnic Ljubljanske kreditne banke XI. emisije I. 1920/II.
Vsled sklepa občnega zbora delničarjev Ljubljanske kreditne banke z dne 8. maja t. l. v to pooblaščenega, je sklenil upravni svet istega dne provesti zvišanje delniške glavnice
od SHS K 30,000.000.— na SHS K 50,000.00.—
z izdajo
50.000.— novih delnic po SHS K 400.— nom. v skupnem znesku SHS k 20.000.000.—
in sicer:

1. subskripcija novih delnic se vrši **od 25. junija do 25. julija 1920**
 - a) pri Ljubljanski kreditni banki in njenih podružnicah v Borovljah, Celju, Gorici, Mariboru, Sarajevu, Splitu, Trstu ter pri ekspozituri v Ptuj.
 - b) pri Hrvatski trgovinski banki v Zagrebu in njeni podružnici v Osijeku,
 - c) pri Živnostenski banki v Pragi in njenih podružnicah v Čehoslovaški in
 - d) pri podružnici Živnostenske banke na Dunaju za nemško Avstrijo.
2. Dosedanji delničarji imajo pravico prevzeti na podlagi **2 starih delnic 1 novo delnico à SHS K 400.— nom., po SHS K 900.—** tel. quel, plačljivih naenkrat pri subskripciji. Odlomki delnic se pri tem ne vpoštevajo.
3. Nove delnice so deležne dobička od 1. julija 1920 dalje.
4. Pri subskripciji se morajo predložiti subskripcijskemu mestu v zgoraj navedenem roku plašči starih delnic v svrhu označbe, da je pravica do opcije izvršena, dočim imajo imetniki delnic zadnjih dveh emisij, katerih izdaja vsled tehničnih zaprek ni bila do sedaj mogoča, pravico do opcije v določenem subskripcijskem roku na podlagi tozadevnih pisemnih prigrilanic ali začasnih potrdil o vplačanih delnicah.
5. Od azijskega kurznega dobička nove emisije se dodeli po odbitku stroškov in doklad te emisije, SHS K 1.000.000.— pokojninskemu zakladu bančnega osobja, SHS K 1.000.000.— rezervnemu zakladu za bančne zadolžnice, ostanek pa pripade azijskemu rezervnemu zakladu banke.
6. Nove delnice se izročijo subskribentom po 1. februarju 1921, proti izročitvi začasnih potrdil, oziroma obračunov o subskribiranih delnicah. Uspeh emisije je zajamčen po posebnem sindikatu.

Ljubljanska kreditna banka.

LJUBLJANA-TRST, meseca junija 1920.